

مرکز تحقیقات اسلامی

اصفهان

گامی

عَلَّمَ الْقُرْآنَ
عَلَّمَ الْقُرْآنَ

WWW. **Ghaemiyeh** .com
WWW. **Ghaemiyeh** .org
WWW. **Ghaemiyeh** .net
WWW. **Ghaemiyeh** .ir

A glowing yellow flame in a dark green, textured environment. A large green leaf is visible on the left side. The text 'عشق برتر' is written in white, stylized Persian calligraphy at the bottom.

عشق برتر

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

عشق برتر

نویسنده:

جواد محدثی

ناشر چاپی:

دفتر تبلیغات اسلامی حوزه علمیه قم

ناشر دیجیتال:

مرکز تحقیقات رایانه‌ای قائمیه اصفهان

فهرست

۵	فهرست
۸	عشق برتر
۸	مشخصات کتاب
۸	پیش گفتار
۱۰	جایگاه محبت در دین
۱۴	حقوق اهل بیت (ع) و وظایف ما
۱۴	حقوق اهل بیت (ع) و وظایف ما
۱۴	۱ - مودت و محبت
۱۵	۲ - تمسک و چنگ زدن به آستان آنان
۱۵	۳ - ولایت و پذیرش رهبری آنان
۱۵	۴ - مقدم داشتن آنان بر دیگران
۱۵	۵ - اقتدا به آنان در امور دین و دنیا
۱۵	۶ - اکرام و احترام نسبت به آنان
۱۶	۷ - ادای خمس اموال و درآمدها
۱۶	۸ - نیکی کردن و پیوند داشتن با آنان و ذریه ایشان
۱۶	۹ - صلوات و درود فرستادن بر آنان
۱۶	۱۰ - یاد کردن آنان و فضایلشان
۱۷	۱۱ - ذکر مصائب و مظلومیت آنان
۱۷	۱۲ - رفتن به زیارت قبور مطهرشان
۱۸	راههای ایجاد محبت
۱۸	راههای ایجاد محبت
۱۸	۱ - دوران پیش از کودکی
۲۲	۲ - پیوند با آب فرات و خاک کربلا
۲۴	۳ - استفاده از علاقه به محبوبیت

۲۶	۴- توجه به عنایت اهل بیت به شیعه
۳۱	۵- بیان فضیلت حب آل پیامبر صلی الله علیه وآله
۳۳	۶- طرح نیازمندی و بهره مندی از این محبت
۳۵	۷- ارزش جلوه دادن محبت اهل بیت علیهم السلام
۴۰	۸- تعظیم و تکریم و تعریف
۴۶	۹- برپایی مراسم و تعظیم شعائر
۴۸	۱۰- استفاده از حس کمالجویی
۵۱	۱۱- معرفی ولی نعمتان
۵۴	۱۲- ذکر فضایل و فرهنگ و تعالیم اهل بیت علیهم السلام
۵۸	۱۳- گره زدن خوشیهای زندگی به حیات ائمه علیهم السلام
۵۹	۱۴- پرهیز از عوامل محبت زدا
۶۰	۱۵- ایجاد فضای روحی و معنوی
۶۳	۱۶- معرفی کتاب و نگارش مقاله و شعر
۶۴	۱۷- قصه های دلدادگان
۶۵	۱۸- تشکلهای هیئتی
۶۶	چند نکته تکمیلی
۶۶	مقدمه
۶۷	۱ . پیوند محبت با عمل
۷۰	۲ . نشانه های محبت
۷۰	۲ . نشانه های محبت
۷۰	۱ - عمل و تقوا
۷۰	۲ - عشق به دوستان اهل بیت علیهم السلام
۷۱	۳ - بیزاری از دشمنان
۷۲	۴ - آمادگی برای بلا و رنج
۷۳	۳ . پرهیز از غلو
۷۶	یک میدان و دو هجوم

۷۶ یک میدان و دو هجوم

۷۸ پی نوشتها

۹۰ فهرست اهم منابع

۹۲ درباره مرکز

سرشناسه : محدثی جواد، ۱۳۳۲- عنوان و نام پدیدآور : عشق برتر: راههای ایجاد محبت اهل بیت علیهم السلام در کودکان و نوجوانان جواد محدثی مشخصات نشر : قم حوزه علمیه قم دفتر تبلیغات اسلامی مرکز انتشارات ۱۳۷۹. مشخصات ظاهری : ۹۶ص. فروست : دفتر تبلیغات اسلامی حوزه علمیه قم مرکز انتشارات ۸۰۰. شابک : ۴۰۰۰ریال ۹۶۴-۴۲۴-۶۲۳-۳ یادداشت : پشت جلد لاتینی شده The superior love Javad Mohaddesi. Esqe Bartar یادداشت : کتابنامه ص ۹۵-۹۶؛ همچنین به صورت زیرنویس عنوان دیگر : راههای ایجاد محبت اهل بیت علیهم السلام در کودکان و نوجوانان موضوع : آموزش و پرورش کودکان -- احادیث موضوع : تربیت خانوادگی (اسلام موضوع : احادیث شیعه موضوع : دوستی (اسلام شناسه افزوده : حوزه علمیه قم دفتر تبلیغات اسلامی مرکز انتشارات رده بندی کنگره : BP۲۵۳/۴ / م ۳ ع ۵ ۱۳۵۹ رده بندی دیویی : ۲۹۷/۶۴۴ شماره کتابشناسی ملی : م ۷۸-۲۵۴۵۹

پیش گفتار

به گواهی تجربه و تاریخ ، آنان که وابستگی های عاطفی و قلبی به دین و مظاهر مکتب و مذهب داشته اند و علاقه مندان اهل بیت علیهم السلام و پای بنندان به سنن مذهبی و شعائر دینی ، کمتر در معرض انحراف ، گناه ، فساد و آلودگیهای اخلاقی بوده اند ، یا دیرتر به فساد و بدیها کشیده شده اند .

عواطف پاک و مقدس نسبت به معصومین و خاندان پیامبر صلی الله علیه و آله عامل ثبات قدم بیشتر در راه دینداری است و عشق و محبت به اهل بیت علیهم السلام ، تاحد زیادی بیمه کننده افراد در برابر گناه و فساد است ، به شرط آنکه این محبت و دوستی ، عمیق ، ریشه دار

و از روی بصیرت و معرفت باشد و باهدایت صحیح ، انسان را در مسیر عمل قرار دهد .

از سوی دیگر جوانان و نوجوانان اگر پایه های اعتقادی استوار و تربیت های دینی درست نداشته باشند ، آسیب پذیرترین قشر جامعه درمقابل امواج گناه و فساد اخلاقی و اجتماعی به شمار می آیند .

دشمنان اسلام و انقلاب اسلامی نیز ، برنامه و بودجه برای «تهاجم فرهنگی اختصاص داده اند و با همه امکانات و ابزار و شیوه ها در پی جداساختن جوانان جامعه از جریان مقدس اسلام و انقلاب در میهن اسلامی ما و در سطح جهانند .

امروز دیگر تردید در فعالیت های برنامه ریزی شده دشمن برای هجوم به فرهنگ دینی و ارزش های اخلاقی و انقلابی ما ، نشانه بی خبری و غفلت و سادگی است . معرفی الگوهای ناسالم به جوانان و کشاندن آنان به وادی عشقهای سرراهی و نمونه های مبتذل و اشباع گناه آلود و انحرافی این نیاز و خلا روحی ، یکی از همین دامها و برنامه هاست .

با این حساب ، برای صیانت جوانان عزیز از این آفتها و توطئه ها ، ازسنین کودکی و نوجوانی باید برنامه داشت و هوشیارانه و دقیق ، در جهت تغذیه فکری و روحی و عاطفی و هدایت آنان در بستر «صراط مستقیم و بر اساس «قرآن و عترت تلاش کرد .

ایجاد محبت اهل بیت علیهم السلام در دل کودکان و نوجوانان و گره زدن اندیشه و عاطفه و محبت آنان با این خاندان پاک و نمونه ، می تواند یکی از این شیوه ها و برنامه ها به شمار آید . برای آنان که در پی «مهرورزی و دل باختن و محبوب گزیدن و دوست داشتن اند ، اهل بیت پیامبر ، بهترین و برترین محبوب و معشوق اند و عشق به این

خاندان ، ارزنده ترین و ماندگارترین عشقهاست . به قول شاعر صاحب‌دل شیراز :

سعدی ، اگر عاشقی کنی و جوانی عشق محمد بس است و آل محمد (۱)

ولی . . . چگونه و با چه روشی می توان نسل امروز را محب و دوستدار اهل بیت بار آورد و بذر و نهال این «عشق مقدس و برتر» را در مزرعه روح و جانشان کاشت ؟

پدران ، مادران ، اولیا و مربیان ، نویسندگان و هنرمندان ، برنامه سازان صدا و سیما ، نهادهای فرهنگی و هنری ، سیاستگذاران مراکز تبلیغی و تربیتی و همه کسانی که به نحوی در شکل دادن به شخصیت کودکان و نوجوانان ، مؤثر و سهیم اند؛ در این مورد ، هم مسؤولند ، هم در پی یافتن راهها و شیوه های عملی و کاربردی برای «ایجاد محبت اهل بیت و تربیت دینی در دل و اندیشه نسل معاصرند .

نگارنده این اثر ، بی آنکه ادعایی داشته باشد ، به عنوان یک گام کوچک و ابتدایی به تدوین این جزوه پرداخته و نکته هایی را در این زمینه مطرح ساخته است ، به این امید که این «موضوع ، با پیگیری صاحب نظران و کاربیشتر و روشهای علمی تر و عینی تر ، هر چه غنی تر شود و کمال یابد و استفاده بیشتری به اهل مطالعه و پژوهش برساند .

قم - جواد محدثی

بهار ۱۳۷۸ ش

جایگاه محبت در دین

گرچه استفاده از قدرت ، می تواند ما را به هدف برساند ، ولی بهره گیری از «محبت و «عشق و ایجاد جاذبه و کشش قلبی ، اهرمی قوی تر است و انگیزه های ماندگارتری ایجاد می کند . در روایات نیز آمده است : «محبت و دوست داشتن برتر از ترس و بیم است .» (۲) .

نوع رابطه ما

با اهل بیت علیهم السلام ، بر چه مبنایی است و بر چه مبنایی باید باشد ؟

آیا مثل رابطه ملت و حاکم و مردم و رهبر است ؟

یا رابطه علمی میان شاگرد و استاد ؟

یا رابطه «محبت و مودت و پیوند قلبی و درونی است ، که هم کارسازتر ، و هم بادوامتر و ریشه دارتر است ؟

خلل پذیر بود هر بنا که می بینی مگر بنای محبت که خالی از خلل است

قرآن کریم روی این رابطه تاکید دارد و «مودت اهل بیت علیهم السلام را اجر رسالت پیامبر صلی الله علیه و آله معرفی می کند :

«قل لا استلکم علیه اجرا الا الموده فی القربی (۳) .

بگو : من بر انجام رسالت ، از شما مزدی نمی خواهم ، مگر دوستی و محبت درباره نزدیکانم .

در روایات متعددی «موده فی القربی به محبت و مودت اهل بیت و خاندان پیامبر تفسیر شده است . بالاترین محبت هم محبتی است که خدایه آن سفارش کرده باشد و صاحبان این محبت را نیز دوست بدارد .

در روایات هم ، مودت و ولایت ، به عنوان یک «فرض الهی و ملاک قبول اعمال و عبادات به حساب آمده است . (۴) .

تولای شما فرض خدایی است قبول و رد آن مرز جدایی است

هر آن کس را که در دین رسول است ولایت ، مهر و امضای قبول است

دیانت بی شما کامل نگردد بجز با عشقتان دل ، دل نگردد (۵)

اهل سنت هم طبق احادیثشان این نکته را قبول دارند و در شعر شافعی چنین آمده است :

یا اهل بیت رسول الله حکم فرض من الله فی القرآن انزله

کفاکم من عظیم القدر انکم من لم یصل علیکم لا صلاه له

ای خاندان پیامبر خدا! حب شما فریضه ای است خدایی که خداوند در قرآن آورده است، برای افتخار بزرگ شما همین بس که هر کس (در نماز) بر شما صلوات و درود نفرستد، نمازش درست نیست و نماز ندارد.

از آنجا که این پیوند درونی، هم بیمه کننده دوستدار اهل بیت در مقابل انحرافها و لغزشهاست، هم هدایتگر امت به سرچشمه زلال دین است، رسول خدا صلی الله علیه و آله فرموده است که مردم را دوستدار اهل بیت بار آورید و بر مبنای این محبت، تربیت کنید:

«ادبوا اولادکم علی حبی و حب اهل بیتی و القرآن . (۷) .

فرزندانتان را با محبت من و محبت خاندان من و محبت قرآن تربیت و تادیب کنید .

امام صادق علیه السلام نیز فرموده است :

«رحم الله عبدا حببنا الى الناس ولم يبغضنا اليهم . (۸) .

خدا رحمت کند کسی را که ما را محبوب مردم سازد و ما را در نظر مردم مبعوض و منفور نسازد .

نیز از سخنان آن حضرت در توصیه به شیعه است :

«احبونا الى الناس ولا تبغضونا اليهم ، جروا الينا كل موده وادفعوا عنا كل قبيح . (۹) .

ما را در نظر مردم محبوب سازید و در نظرشان ما را منفور نگردانید، هر مودت و دوستی را به طرف ما بکشید و هر زشتی را از ما دور سازید .

هر چه محبت و دلباختگی و ارتباط قلبی بیشتر باشد، تبعیت و همرنگی و همراهی و همدلی هم بیشتر خواهد شد . نقش عشق و محبت در ایجاد همسانی و همفکری و همراهی و هم سوئی بسیار عظیم است و مردم پیوسته از چهره های محبوبشان الگو و سرمشق می گیرند .

ایمان عاطفی به رهبری حتی در اطاعت سیاسی و اجتماعی هم تاثیر می گذارد و زمینه ساز تبعیتی عاشقانه می شود، نه صرفاً تشکیلاتی و رسمی .

از این رو، ارتباط شیعه با اهل بیت را علاوه بر جنبه های اعتقادی بر مبنای علمی و احادیث و منابع دینی، باید عاطفی و روحی و احساسی قرارداد و «آگاهی عقلی را با «عاطفه قلبی در هم آمیخت و عقل و عشق را با هم پیوند زد . همچنانکه در آموزش هم، اگر معلم، بیش از رابطه علمی، رابطه قلبی و زمزمه محبت و مودت باشد «جمعه به مکتب آورد طفل گریزپای را»، در ارتباطهای ولایی با ائمه نیز دل، قلمرو فرمانروایی آنان می گردد .

در این صورت، میان «شناخت»، «عشق و پیروی»، رابطه ای مستحکم پدید می آید و «معرفت، محبت می آورد و محبت، «ولایت و تبعیت . در حدیثی رسول اکرم صلی الله علیه و آله به این سه عنصر و نقش آن در سعادت انسان اشاره فرموده است :

«معرفه آل محمد برائه من النار و حب آل محمد جواز علی الصراط والولایه لآل محمد امان من العذاب . (۱۰) .

معرفت و شناخت آل محمد، برائت و نجات از دوزخ است و «محبت آل محمد، جواز عبور از صراط است و «ولایت نسبت به آل محمد، امان از عذاب است .

این رابطه را می توان چنین ترسیم کرد :

معرفت محبت اطاعت .

در حدیث امام صادق علیه السلام نیز آمده است :

«الحب فرع المعرفه . (۱۱) .

محبت، فرع و شاخه شناخت است .

در سیره پیامبر اکرم نیز آمده است که هر کس با او از

روی معرفت و شناخت ، رفاقت و نشست و برخاست می کرد ، محبت او در دلش می افتاد . (۱۲) .

این نشان دهنده تاثیر معرفت در پیدایش محبت است .

ایجاد محبت و عشق را باید از مراحل ساده و بسیط و عاطفی شروع کرد و در مراحل بعدی با بصیرت و ناخت بیشتر ، آن را تعمیق داد ، تا آنجا که «حب ، جزء سرشت انسان گردد و «محبت اهل بیت ، جزء دین یک مسلمان و شیعه درآید ، امام صادق علیه السلام فرمود : «هل الدین الاالحب ؟ (۱۳) آیادین جز محبت است ؟ و امام باقرعلیه السلام فرمود :

«الدین هوالحب والحب هوالدین . (۱۴) .

دین همان محبت است و محبت همان دین است .

روشن است که محبت راستین به عمل و تبعیت هم می انجامد و از عصیان و تخلف دور می سازد . (۱۵) .

برای این کار ، باید زمینه های روحی و آمادگی های قبلی افراد را در نظر گرفت ، و گرنه محبت اهل بیت به دل های غیر مستعد و غیر آماده نمی چسبد ، آنچنان که کاشی به دیوار کاهگلی نمی چسبد . گاهی هم باید موانع را زدود ، همچنانکه در لحیم کاری ، ابتدا با سنباده و مواد دیگر ، چربیها ، آلودگیها و جرمها را از محل می زدایند ، تا لحیم ، بچسبد و جوش بخورد .

حقوق اهل بیت (ع) و وظایف ما

حقوق اهل بیت (ع) و وظایف ما

غیر از مودت اهل بیت که در قرآن هم آمده است ، در روایات فراوانی حقوق آنان بر عهده ما و وظیفه ما در برابر اهل بیت بیان شده است و ابواب متعددی از احادیث درباره ولایت ، محبت ، مودت و نصرت اهل بیت وجود دارد (۱۶) که فهرستی از آن حقوق و وظایف ، چنین است :

۱ - مودت و محبت

در زیارت جامعه است :

«بمواالاتکم تقبل الطاعه المفترضه و لکم الموده الواجبه .

به سبب ولایت شما طاعت واجب پذیرفته می شود و «مودت واجب برای شماست .

پیامبر خداصلی الله علیه وآله در حدیثی مفصل ، خطاب به سلمان و ابوذر و مقداد از جمله فرموده است :

«ان موده اهل بیتی مفروضه واجبه علی کل مؤمن و مؤمنه . . . » (۱۷) .

مودت اهل بیت من بر هر مرد و زن با ایمان ، فرض و واجب است .

امام علی علیه السلام فرمود :

«علیکم بحب آل نبیکم فانه حق الله علیکم (۱۸) .

بر شما باد محبت دودمان پیامبرتان ، که این حق خدا بر گردن شماست .

۲- تمسک و چنگ زدن به آستان آنان

پیامبر خداصلی الله علیه وآله فرمود :

«من تمسک بعترتی من بعدی کان من الفائزین . (۱۹) .

هر کس پس از من به خاندانم چنگ بزند و تمسک جوید ، از رستگاران خواهد بود .

۳- ولایت و پذیرش رهبری آنان

علی علیه السلام فرمود :

«لنا علی الناس حق الطاعه والولایه . (۲۰) .

برای ما بر عهده مردم حق اطاعت و ولایت است .

۴- مقدم داشتن آنان بر دیگران

رسول خداصلی الله علیه وآله فرمود :

«اهل بیتی نجوم لاهل الارض ، فلا تتقدموهم و قدموهم فهم الولاه بعدی (۲۱) .

خاندان من ستارگانی برای اهل زمین اند ، پس از آنان جلو نیفتید ، بلکه آنان را جلو اندازید ، که آنان پس از من والیان اند .

۵- اقتدا به آنان در امور دین و دنیا

«اهل بیتی یفرقون بین الحق والباطل و هم الائمة الذین یقتدی بهم . (۲۲) .

اهل بیت من میان حق و باطل را جدا می کنند و آنان پیشوایانی هستند که باید به آنان اقتدا کرد .

۶- اکرام و احترام نسبت به آنان

«ایها الناس! عظموا اهل بیتی فی حیاتی و من بعدی و اکرموهم و فضلوههم . (۲۳) .

ای مردم ، اهل بیت مرا بزرگ بدارید ، چه در حال حیاتشان چه پس از من و آنان را احترام و اکرام کنید و آنان را بر دیگران برتری دهید .

۷- ادای خمس اموال و درآمدها

آیه ۴۱ انفال ، خمس را برای خدا و رسول و ذوی القربی و . . . می داند .

۸- نیکی کردن و پیوند داشتن با آنان و ذریه ایشان

امام صادق علیه السلام :

«من لم یقدر علی صلته فلیصل صالحی موالینا یکتب له ثواب صلتنا» . (۲۴) .

هر کس نتواند با ما صله و پیوند و نیکی داشته باشد با دوستان صالح ما پیوند داشته باشد ، تا برای او پاداش ارتباط با ما و نیکی به ما نوشته شود .

۹- صلوات و درود فرستادن بر آنان

پیامبر خداصلی الله علیه و آله فرمود :

«من صلی صلوه لم یصل فیها علی ولا علی اهل بیتی لم تقبل منه . (۲۵) .

هر کس نمازی بخواند که در آن بر من و اهل بیت صلوات نفرستد ، نمازش از او پذیرفته نیست .

۱۰- یاد کردن آنان و فضایلشان

امام صادق علیه السلام فرمود :

«خیر الناس من بعدنا من ذاکر امرنا و دعا الی ذکرنا» . (۲۶) .

بهترین مردم پس از ما کسی است که کار و فرهنگ ما را یاد کند و مردم را به یاد ما فراخواند .

امام باقرعلیه السلام فرمود :

«ان ذکرنا من ذکر الله و ذکر عدونا من ذکر الشیطان . (۲۷) .

یادکرد ما از یاد خداست و یاد دشمن ما ، از یاد دشمن است .

۱۱- ذکر مصائب و مظلومیت آنان

امام صادق علیه السلام (در باره مجالسی به یاد عزای اهل بیت):

«ان تلك المجالس احبها فاحيوا امرنا ، انه من ذكرنا او ذكرنا عنده فخرج من عينيه مثل جناح الذباب غفر الله له ذنوبه . (۲۸) .

این مجالس را دوست می دارم ، پس امر و فکر ما را زنده بدارید ، همانا کسی که از ما یاد کند یا ما نزد او یاد شویم و از چشمانش به اندازه بال مگسی اشک آید ، گناهانش آمرزیده می شود .

۱۲- رفتن به زیارت قبور مطهرشان

امام رضا علیه السلام فرمود :

«ان لكل امام عهدا في عنق اوليائه و شيعته و ان من تمام الوفاء بالعهد زياره قبورهم . (۲۹) .

برای هر امامی عهد و پیمانی بر گردن دوستان و پیروان اوست و از نشانه های وفای کامل به این عهد و پیمان ، زیارت قبر امامان است .

نقش اجتماعی و تربیتی زیارت ، آن قدر بسیار است که نشانه کمال حج و زیارت خانه خدا به شمار رفته است و احادیث فراوانی به زیارت اهل بیت و امامان معصوم ، چه در حال حیاتشان و چه پس از وفات ، سفارش کرده است . (۳۰) .

امام باقر علیه السلام فرمود : همانا مردم فرمان یافته اند که سراغ این سنگها (ی کعبه) آمده ، آنها را طواف کنند ، سپس نزد ما آیند و ولایت و همبستگی خویش را به ما خبر دهند و یاری خود را بر ما عرضه کنند . (۳۱) .

این بعد اجتماعی و سیاسی حج را در زمینه «پیوند یاری و ارتباط لایبی با امامان حق نشان می دهد . پادشاهای عظیمی که برای زیارت روایت شده ، بویژه زیارت کربلا- و خراسان ، زیارت اربعین و عاشورا ، زیارت از دور و نزدیک ، نشان اهمیت مساله است .

زیارت ، علاوه بر آنکه تکلیف مانسبت به امامان است ، نقش محبت آفرینی هم دارد (بعدا اشاره خواهد شد) .

رسول خداصلی الله علیه و آله فرمود :

«الزیاره تنبت الموده . (۳۲) .

زیارت و دیدار ، مودت و دوستی به بار می آورد .

راههای ایجاد محبت

راههای ایجاد محبت

نشناخته را محرم هر راز مکن

قفل دل خود بر همه کس باز مکن

در قلک دل برای آینده خویش

جز عشق خدا و دین پس انداز مکن

۱- دوران پیش از کودکی

آنچه در ساختن شخصیت یک انسان مؤثر است ، خیلی پیشتر از مدرسه و جامعه آغاز می شود و به مساله تغذیه ، شیر مادر ، روحيات والدین ، شرایط ایام بارداری ، انعقاد نطفه و . . . هم مربوط می شود و موضوع وراثت نیز ، در جای خود مهم است .

اهل معرفت و انسانهای دقیق و ارزشی ، در به وجود آوردن نسلی پاک ، نجیب ، باایمان و اهل صلاح و فلاح ، به این نکات و ریزه کاریها هم توجه می کنند .

در زندگی نامه بسیاری از بزرگان دین یا شهیدان اسلام می خوانیم و می شنویم که مادرانشان آنان را با وضو شیر داده اند ، ایام بارداری و شیردادن ، مواظب حالات روحی خود ، غذای حلالی که می خورده اند ، مجالسی که شرکت می کرده اند ، کتابهایی که می خوانده اند و . . . بوده اند . این مراقبت ها در روحیه و خصلت های کودک تاثیر می گذارد . اینکه مادر در ایام بارداری یا هنگام شیر دادن ، چه صداها و نوارهایی بشنود (ترانه یا تلاوت قرآن یا نوحه و مداحی و . . .) و چه تصاویر و فیلمهایی ببیند ، در چه جلساتی شرکت کند ، با چه کسانی معاشرت داشته باشد ، در تکوین شخصیت معنوی فرزند بی اثر نیست . برخی از سفره امام حسین علیه السلام و اطعام ایام عاشورا و غذاهای نذری ، به قصد تبرک استفاده می کنند . این ایمانها و عقیده ها به نوزادهم منتقل می شود .

آنچه در آداب و سنن اسلامی در مورد کودکان و نوزادان است (از قبیل : از خداوند

فرزند صالح خواستن ، دایه صالح گرفتن برای شیر دادن ، توجه به انتقال اخلاق دایه به فرزند ، کام نوزاد را با آب فرات و تربت کربلا برداشتن ، هنگام تولد و نامگذاری در گوش او اذان و اقامه گفتن ، نام نیک بر او نهادن ، از نام ائمه بر فرزندان گذاشتن ، یاد دادن قرآن و حدیث اهل بیت به فرزندان و آموختن نماز و واداشتن به روزه و . . .) همه نشان دهنده تاثیر اینگونه امور در خلق و خوی کودکان است .

از علی علیه السلام روایت است که فرمود : من از خدای خود فرزندانی زیباروی و خوش قامت نطلبیدم ، بلکه از پروردگارم خواستم فرزندانی به من عطا کند که مطیع خدا و خائف از او باشند ، تا هر گاه به آنان می نگرم که مطیع خدایند ، چشمانم روشن گردد . (۳۳) .

امام سجاده علیه السلام نیز در دعای مخصوص فرزندان ، بیشتر نکته های معنوی و دینی و اخلاقی و صلاح و فلاح و تقوا و بصیرت و اطاعت خدا و محبت اولیای الهی و دشمنی با دشمنان خدا می طلبد :

«و اجعلهم ابرارا اتقیاء بصراء سامعین مطیعین لك ولولیائك محبین مناصحین و لجمیع اعداءك معاندین و مبغضین . (۳۴) .

پس دوران کودکی ، فصل تربیت دینی و تربیت ولایی کودکان است و محبت اهل بیت هم یکی از شاخه های همین «تربیت دینی» است .

من غم و مهر حسین ، با شیر از مادر گرفتم روز اول کامدم ، دستور تا آخر گرفتم

بر مشام جان زدم یک قطره از بوی حسینی سبقت از مشک و گلاب و نافه و عنبر گرفتم

حضور ما در جلسات حسینی و اشک ریختن در

سوگ اباعبدالله علیه السلام و شنیدن حرف و حدیث امامان و اهل بیت ، در روح کودکی که در رحم یا در آغوش دارد ، تاثیرگذار است .

« . . . در حسینه دلمان ، مرغهای محبت سینه می زنند و اشکهای یتیم در خرابه چشم ، بقراری می کنند . سینه ما تکیه ای قدیمی است ، سیاهپوش با کتیبه درد و داغ . درب آن با کلید «یا حسین باز می شود و زمین آن با اشک و مژگان ، آب و جارو می شود .

ما دل‌های شکسته خود را وقف اباعبدالله علیه السلام کرده ایم و اشک خود را نذر کربلا ، و این «وقفنامه به امضای حسین علیه السلام رسیده است . این است که زیارت ، ترجیح بند ایام سال ماست .

صبحها وقتی سفره دعا و عزا گشوده می شود ، دل روحمان گرسنه عاطفه و تشنه عشق می شود . ابتدا چند مشت «آب بیداری به صورت جان می زنیم ، تا «خواب غفلت را بشکنیم . زیارتنامه را که می بینیم ، چشممان آب می افتد . «السلام علیک را که می شنویم ، بوی خوش کربلابه مشاممان می رسد . توده های بغض در گلویمان متراکم می گردد و هوای دلمای ابری می شود و آسمان دیدگانمان بارانی .

سر سفره ذکر مصیبت ، قندان دهانمان را پر از حبه قندهای «یا حسین می کنیم و نمکدان چشممان دانه دانه اشک بر صورتمان می پاشد . به دهان که می رسد ، قند و نمک در کاممان می آمیزد و این محلول شور و شیرین ، درمان عشق ماست و نمک گیر سفره حسین علیه السلام می شویم . این است که تا آخر عمر ، دست و دل از حسین علیه السلام بر نمی داریم . آنگاه جرعه جرعه زیارت عاشورا می نوشیم و

سر سفره توسل ، «ولایت رالقمه لقمه در دهان کودکانمان می گذاریم .

غذای ما از عطای حسین علیه السلام است . الحمدلله . . . در این خشکسالی دل و قحطی عشق ، نم نم باران اشک ، غنیمتی است که رواق آینه کاری شده چشمان ما را شستشو می دهد . خدایا ما را به چشمه کربلا- و نهر علقمه تشنه تر کن و معماراشک را برای آبادی دلهایمان بفرست .

امروز بر سردر دلهای ما پرچمی نصب شده که بر آن نوشته است : «السلام علیک یا اباعبدالله . (۳۵) .

ریشه های حب اهل بیت ، در دوران خردسالی و شیرخوارگی نیرومی گیرد و در جوانی و بزرگسالی میوه و برگ و بار می دهد . آری . . .

به جام جان نریخت مهر دیگری از آن دمی که دل شد آشنای تو

این مرحله ، به مراقبتها و رفتارهای والدین در دوران شیرخوارگی و نوزادی فرزندان مربوط می شود .

اما . . . اینک ماییم و کودکان و نوجوانان موجود در جامعه و ضرورت و اهمیت تربیت ولایی و دینی آنان .

در اینکه چگونه می توان جوانان و نوجوانان را «محب آل محمد» و دوستدار اهل بیت علیهم السلام بارآورد ، راههای مختلفی وجود دارد . برخی از این راهها جنبه ذهنی و تئوری دارد ، یعنی طرح موضوعات و مباحثی که نتیجه آن ایجاد کشش و جذب نسبت به خاندان پیامبر است . عمدتاً بیان فضایل و مناقب و مقامات و شرح حال و سیره اولیاء الهی ، حتی ذکر شمایل و اوصاف ظاهری آنان ، از این بخش است . بعضی حتی از راه تصاویر و عکسهای منسوب به پیامبر و امامان ، به آنان علاقه پیدا می کنند و تصویر ، گذرگاه و

معبری برای ورود به دنیای زیبا و دوست داشتنی اولیای دین می شود. برخی هم جنبه عملی و کاربردی است، یعنی اجرای برنامه ها یا توجه به نکات اجرایی و کاربردی که نتیجه آن جای گرفتن محبت اهل بیت علیهم السلام در دل کودکان و جوانان است و این کار، عمدتاً از سوی پدران و مادران، اولیاء و مربیان، برنامه سازان، مسؤولان فرهنگی و تربیتی کشور و چهره های مورد توجه و علاقه نسل نوجوان در جامعه است.

اینک برخی از این راهها و شیوه ها برشمرده می شود:

۲- پیوند با آب فرات و خاک کربلا

استفاده از نمادها و سمبلهایی که به نوعی ارتباط با اهل بیت دارد، این رابطه را تقویت می سازد. «عاشورا» برجسته ترین مظهر خط ولایت نسبت به این خاندان است.

«شهادت و «عطش نیز دو جلوه مهم عاشورا است.

«آب فرات یادآور تشنگی امام و اهل بیت او و وفای عباس علیه السلام است و «تربت سیدالشهدا، خاک آمیخته به خون «نارالله است و این دو، فرهنگ عاشورا و حب اهل بیت را با خود دارند.

در تعالیم شیعه، از سنتهای مؤکد مذهبی، برداشتن کام نوزاد هنگام تولد، با تربت سیدالشهدا و آب فرات ست یعنی اندکی از این یا آن، به کام نوزاد مالیدن، یا در دهان او چکاندن.

این کار، هم پیوند دادن نوزادان از همان بدو تولد با این خاندان و عاشورا است، هم نشان عشق والدین به ایجاد این رابطه است، هم تاثیر طبیعی این «آب و خاک در سرشت و طینت و خلق و خوی فرزندان است. همچنان که طبق احادیث بسیار، خداوند در تربت سیدالشهدا «شفا» و خاصیت درمانی قرار داده است، (۳۶)

اثر ایجاد محبت و امنیت هم در این تربت و آن آب نهاده است . پس ، از راههای عملی ، یکی هم عمل به این سنت دینی است . اثر ایجاد محبت در روایات مربوط به آن هم بیان شده است . امام صادق علیه السلام فرمود :

«حنکوا اولادکم بماء الفرات . (۳۷) .

کام نوزادان خود را با آب فرات بردارید .

امام صادق علیه السلام به سلیمان بن هارون بجلی فرمود :

«ما اظن احدا یحنک بماء الفرات الا احبنا اهل البیت . (۳۸) .

گمان نمی کنم که کسی با آب فرات ، کام نوزاد را بردارد مگر آنکه ماخاندان را دوست بدارد .

آن حضرت ، فرات را نهری بهشتی می داند که به خدا ایمان آورده است و روزی یک قطره از بهشت در آن می چکد . و نیز فرمود :

«من شرب من ماء الفرات وحنک به فهو محبنا اهل البیت . (۳۹) .

هر کس از آب فرات بنوشد ، یا کام کودک را با آن بردارد ، یقینا دوستدار ماخاندان خواهد بود .

علی علیه السلام فرمود :

«ان اهل الکوفه لو حنکوا اولادهم بماء الفرات لکانوا شیعه لنا» . (۴۰) .

اگر کوفیان ، اولاد خود را با آب فرات ، کام برداشته بودند ، شیعه ما می شدند .

امام صادق علیه السلام فرمود :

«ما احد یشرب من ماء الفرات و یحنک به اذا اولد الا احبنا ، لان الفرات نهر مؤمن . (۴۱) .

هیچ کسی نیست که از آب فرات بنوشد ، یا وقتی فرزند آورد ، کام او را با آب فرات بردارد ، مگر آنکه دوستدار ما شود ، چرا که فرات ، نهری مؤمن است .

آن حضرت ، در مورد کام برداشتن نوزادان با تربت سیدالشهدا

هنگام تولد ، چنین دستور داده است :

«حنکوا اولادکم بتربه الحسین ، فانها امان . (۴۲) .

فرزندان خود را با تربت حسین علیه السلام کام برگیرید ، چرا که مایه ایمنی است .

البته در روایات ، تاکید شده است که این بهره گیری درمانی از تربت ، وقتی است که انسان به این نکته باور داشته باشد که خداوند در تربت آن حضرت ، این نفع و خیر را قرار داده است . (۴۳) .

سنت آمیختن آب یا شربت به تربت سیدالشهدا و نوشیدن و نوشاندن آن به دیگران جهت درمان ، زمان ائمه هم رواج داشته است . (۴۴) امروز نیز میان معتقدان و شیفتگان این مکتب ، رایج است . (۴۵) .

۳- استفاده از علاقه به محبوبیت

هر کس دوست دارد مورد علاقه و محبت دیگران باشد و مورد توجه قرار گیرد . در جذب افراد ، اظهار علاقه خیلی مؤثر است ، بخصوص آن طرفی که انسان مورد علاقه او باشد اگر شخصیتی معروف ، مهم و معتبر باشد ، مورد رغبت بیشتری است . تا چه رسد به اینکه آن طرف ، خدا و حضرت رسول صلی الله علیه و آله و ائمه اطهار علیهم السلام باشند . باید چنین القا کرد که رشته محبت و علقه ولایی با اهل بیت علیهم السلام موجب می شود انسان محبوب خدا و رسول خدا صلی الله علیه و آله گردد و چه موهبتی بالاتر از این ؟ طرح این مساله که ائمه علیهم السلام دوستدارانشان را دوست دارند ، ایجاد محبت می کند . روایت در این زمینه بسیار است ، از جمله این حدیث :

کسی به محضر امام علی علیه السلام رسید و گفت : السلام علیک یا امیر المؤمنین و رحمه الله و برکاته ، کیف اصبحت ؟ سلام (و رحمت و برکات خدا) بر تو ای امیر

مؤمنان . چگونه صبح کردی و چگونه ای ؟

حضرت سر بلند کرد و پاسخ سلامش را گفت و فرمود :

«اصبحت محبا لمحبا و مبغضا لمن يبغضنا» (۴۶) .

صبح کردم ، در حالی که دوستدار دوستدارمان هستم و دشمن کسی که باما دشمنی دارد .

طرح مساله حب متقابل و رضایت طرفینی میان خدا و بنده یا پیامبر صلی الله علیه و آله و امت ، کارساز است . قرآن هم نمونه هایی دارد ، همچون : «رضی الله عنهم و رضوا عنه» ، (۴۷) «فسوف یاتی الله بقوم یحبهم و یحبونه» . (۴۸) که در مورد اهل ایمان و عمل صالح و متعهدان به دین و ثابت قدمان در راه خداست .

با طرح این که خدا چه کسانی را دوست می دارد ؟ و پاسخ این که محبان اهل بیت را ، و نتیجه گیری این که پس محبوب خدا شدن هم در سایه مودت اهل بیت است ، علاقه ها را به این خاندان می افزاید .

هم دوست داشتن برگزیدگان افتخار است ، هم محبوب آنان بودن ارزش است . در زیارت «امین الله ، در حریمهای ائمه معصومین از خداوند چنین درخواست می کنیم :

خدایا ! دل و جان مرا شیفته اولیای برگزیده ات قرار بده و مرا در زمین و آسمان محبوب گردان :

«محبه لصفوه اولیاءك ، محبوبه فی ارضك و سماءك» . (۴۹) .

دوستی با اهل بیت علیهم السلام انسان را با این خانواده همخون و همدل می سازد و عضو این خانواده الهی می گرداند . همچنان که سلمان فارسی رارسول خدا صلی الله علیه و آله از این دودمان دانست و فرمود : «سلمان منا اهل البیت» (۵۰) «سلمان از ما خاندان است .

چنین تعبیری را پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله درباره ابوذر

غفاری هم فرموده است و امام صادق علیه السلام نیز درباره فضیل بن یسار (۵۱) و یونس بن یعقوب (۵۲) فرموده است که اینان از ما خاندان هستند .

این موهبت بزرگی است که انسان از خاندان پیامبر محسوب شود . محبت اهل بیت ، چیزی است که این امتیاز را برای دوستدار می آورد . به این دو حدیث توجه کنید (که یکی محبت و دیگری تقوا و عمل صالح رازمینه ساز عضویت در مجموعه اهل بیت می داند) :

امام باقر علیه السلام : «من احبنا فهو منا اهل البیت (۵۳)» هر که ما را دوست بدارد از ما خاندان است .

امام صادق علیه السلام : «من اتقی منکم و اصلح فهو منا اهل البیت . (۵۴)» هر کس از شما که تقوا پیشه کند و در پی صلاح و اصلاح باشد ، او از ما اهل بیت است .

توجه به این نکته مهم است که محبت به تنهایی ، بدون تقوا و صلاح و اصلاح ، چندان کارساز نیست و محبت واقعی به همان همسویی می کشد .

۴- توجه به عنایت اهل بیت به شیعه

پیروان و دوستداران اهل بیت علیهم السلام ، مورد عنایت و توجه و تقدیر خاندان پیامبرند . توجه داشتن و توجه دادن به این عنایت و محبت و تکریم ، محبت آنان را در دلها ایجاد می کند یا می افزاید . اهل بیت ، هواداران شان را دوست دارند ، آنان را می شناسند ، آنان را شاخ و برگ درختی می دانند که به خودشان مربوط می شود ، در دنیا گرفتاری هایشان را حل می کنند ، در آخرت از آنان شفاعت می کنند و محبان خویش را از یاد نمی برند .

در این زمینه احادیث فراوانی است که به چند نمونه اشاره می شود :

۱ - حذیفه بن اسید غفاری گوید : امام

حسن مجتبی علیه السلام وقتی با معاویه صلح کرد و به مدینه برمی گشت همراهش بودم . پیش او یک بار شتر بود که همواره همراه آن بود و جدا نمی شد . روزی گفتم : این بار چیست که از تو جدا نمی شود ؟

فرمود : می دانی چیست ؟ گفتم : نه . فرمود : «دیوان است . گفتم : دیوان و دفتر چیست ؟ فرمود : دفتر شیعیان ماست ، نامهایشان در آن است : «دیوان شیعتنا فیه اسمائهم» . (۵۵) .

۲ - امام صادق علیه السلام به ابوبصیر فرمود :

« . . . و عرفنا شیعتنا کعرفان الرجل اهل بینه . (۵۶) .

ما شیعیان خود را می شناسیم ، همانگونه که یک فرد ، خانواده خود را می شناسد .

۳ - امام سجاد علیه السلام فرمود : ما هر کس را بینیم ، می شناسیم که مؤمن حقیقی است یا منافق . شیعیان ما ثبت شده اند و نامهایشان و نامهای پدرانیشان معروف است ، خدا از ما و از آنان پیمان گرفته است ، هر جا که ما وارد شویم آنان نیز وارد می شوند :

«ان شیعتنا لمکتوبون معروفون باسمائهم و اسماء آبائهم ، اخذالله الميثاق علينا و عليهم ، یردون مواردنا و یدخلون مداخلنا» . (۵۷) .

۴ - امام کاظم علیه السلام در مورد آیه «وممن هدینا و اجبتینا» (۵۸) فرمود :

«فهم والله شیعتنا الذین هداهم الله لمودتنا واجتباهم لدیننا . . .» . (۵۹) .

به خدا قسم آنانند شیعیان ما ، آنان که خداوند بر مودت و دوستی ما هدایتشان کرده و برای آیین ما آنان را برگزیده است .

این که انسان توفیق مودت و پیروی این خاندان را داشته باشد ، توفیق ارزشمندی است که نصیب همه نمی شود و بر این

نعمت معنوی باید خداوند را سپاس گفت . عنایت دیگر ائمه ، در مورد حساب و شفاعت شیعه جلوه گر است که در حدیث بعد آمده است .

۵ - امام صادق علیه السلام در ذیل آیه «ان الینا ایابهم ثم ان علینا حسابهم» (۶۰) فرمود :

«اذا کان یوم القیامه جعل الله حساب شیعتنا علینا . . .» . (۶۱) .

چون روز قیامت فرا رسد ، خداوند حسابرسی شیعیان ما را برعهده مامی گذارد .

و در حدیث دیگری از آن حضرت است :

«نشفع لشیعتنا فلا یردنا ربنا» . (۶۲) .

ما برای شیعیان خود شفاعت می کنیم ، خداوند هم شفاعت ما را رد نمی کند .

۶ - امام صادق علیه السلام فرمود :

«اینما نکون فشیعتنا معنا» . (۶۳) .

ما هر جا که باشیم ، پیروان ما با ما آیند .

حتی در ورود به بهشت نیز این همراهی وجود دارد ، علی علیه السلام فرموده است : از هشت در بهشت ، پنج در است که شیعیان و دوستان ما اهل بیت از آن وارد می شوند :

« . . . و خمسہ ابواب یدخل منها شیعتنا و محبونا» . (۶۴) .

۷ - امام صادق علیه السلام در مسجد ، گروهی از شیعیان را دید ، به آنان نزدیک شد و سلامشان داد و فرمود : به خدا قسم من بوی شما و روح شما را دوست دارم ، ما را با تقوا و تلاش ، یاری کنید . شما یاران دین خدایید ، شما پیشتازان به سوی بهشتید ، ما بهشت را برای شما تضمین کرده ایم ، هر چیزی شرفی دارد ، شرافت دین ، شیعه است . هر چیزی ستونی دارد ، ستون دین ، شیعه است . هر چیزی سروری دارد ، و بهترین

مجالس و سرور آنها ، مجالس شیعه است :

«والله انى لاجب ریحکم و ارواحکم . . . انتم السابقون الى الجنة ، قد ضمنا لكم الجنان بضمن الله و رسوله . . . الا و ان لكل شیء شرفا و شرف الدين الشيعه ، الا ان لكل شیء عمادا و عمادالدين الشيعه ، الا و ان لكل شیء سيدا و سيد المجالس مجالس شيعتنا» . (۶۵) .

۸- امام باقر علیه السلام درباره «شجره طيبه که در قرآن است ، فرمود : آن درخت ، حضرت رسول صلی الله علیه وآله است ، تنه آن ، علی علیه السلام است ، شاخه اش فاطمه علیها السلام است ، میوه هایش فرزندان فاطمه زهراياند و شیعه ، برگهای آن درخت اند (و اوراقها شيعتنا) هرگاه یکی از شیعیان ما از دنیا برود ، برگگی از آن درخت افتاده و هرگاه نوزادی برای شیعه به دنیا آید ، به جای آن برگگ ، برگگی می روید . (۶۶) .

۹- امیرالمؤمنین علیه السلام فرمود :

«ان الله تعالى اطلع الى الارض فاختارنا و اختار لنا شيعه ينصروننا و يفرحون بفرحنا و يحزنون لحزننا و يبذلون انفسهم و اموالهم فينا ، فاولئك منا و الينا وهم معنا فى الجنان . (۶۷) .

خداوند بر زمین اشرف و عنایت و نگاه کرد پس ما را برگزید و برای ما پیروانی برگزید که ما را یاری می کنند ، با شادی ما شاد می شوند ، بر اندوه ما اندوهگین می شوند و جانها و مالهایشان را در راه ما خرج می کنند ، پس آنان از ما و به سوی ما آیند و آنان در بهشت با ما خواهند بود .

این نیز عنایت خدا و اهل بیت به پیروان این خاندان و برگزیدگی و منتخب بودن صاحبان این محبت و

ولایت را می رساند . این عنایات خاص ، موجب ازدیاد محبت انسان به این خاندان جود و کرم می شود و دل بستگی و دلدادگی می آورد .

درباره جایگاه و منزلت شیعه نزد ائمه اطهار و توجه خاصی که به موالیان خود دارند و مقامی که خدا برای سیراب شدگان از چشمه محبت و ولای آل الله قرار داده ، آن قدر حدیث است که از شمار بیرون است . نقل آنها کتابی قطور خواهد شد . اما برای آشنایی با مضامین گوشه ای از این احادیث ، عنوان بعضی از این فضیلتها و ویژگیها را می آوریم : (۶۸) .

شیعیان علی علیه السلام در قیامت سیراب ، و رستگار و کامیابند . شیطان بر پیروان علی علیه السلام سلطه ندارد . شیعیان علی شیعه خدایند ، شیعیان علی ، آمرزیده اند ، در قیامت به دست علی علیه السلام از کوثر سیراب می شوند ، پیروان او در دنیا و آخرت منصورند و برگه عبور از آتش می گیرند و ایمن اند ، اگر شیعه نبود ، دین خدا استوار نمی شد ، آنان بهترین بندگان و بر صراط حق اند و دین اهل بیت را گرفته اند ، شیعیان ما به خدا و به عرش خدا و به مانزدیکتر از دیگرانند ، پیروان ما گواه و شاهد بر مردم دیگرند ، ما و شیعه ما «اصحاب الیمین هستیم ، شیعیان ما هدایت یافته ، صابر ، گرانقدر ، صادق و رها از سلطه و نفوذ شیطانند ، پیروان ما هنگام رستاخیز ، با چهره های نورانی از قبرها برانگیخته می شوند و سواره به محشر می آیند ، با نور خدایی می نگرند ، از سرشت ما آفریده شده اند ، هم ما برگزیده ایم هم شیعیان ما ، آنان از شعاع نور ما خلق شده اند . خداوند در دنیا شیعه ما

را از گناهانشان پاک می کند ، خداوند از شیعیان ما میثاق ولایت گرفته است ، ما گواه بر شیعیانیم و شیعیان شاهد بر دیگرانند ، شیعیان ما می توانند نسبت به خانواده خود هم شفاعت کنند ، شهید شیعه بر شهدای دیگر برتری دارد ، پیروان با ایمان ما با پیامبر خویشاوندند و . . . صدها کرامت و فضیلت ارجمند .

البته این اوصاف و فضایل و جایگاه والا ، به همان اندازه که قیمتی و محبت آور و دوست داشتنی است ، مسؤلیت و تعهد و مراقبت و دینداری بیشتری می طلبد ، تا انسان شایسته این همه مقام و رتبه شود (به نکایات پایانی این جزوه دقت کنید) .

۵- بیان فضیلت حب آل پیامبر صلی الله علیه وآله

فعال ساختن کانال تبلیغ محبت اهل بیت علیهم السلام ، در جذب دیگران اثر دارد . گفتن و مطرح کردن خوبیهای آنان مؤثر است . به عنوان یک دستورکار ، باید فضیلت ، آثار و برکات محبت اهل بیت علیهم السلام را بصورت پیوسته طرح کرد . به هر حال در عده ای اثر می گذارد و مردم به دنبال یک موج تبلیغاتی در رسانه ها یا مراکز فرهنگی ، به سمت و سویی گرایش می یابند . در این باره احادیث فراوان است . به عنوان نمونه : پیامبر اکرم صلی الله علیه وآله فرمود :

الا و من مات علی حب آل محمد مات شهیدا ، .

الا و من مات علی حب آل محمد مات مغفورا له ، .

الا و من مات علی حب آل محمد مات مؤمنا مستکمل الايمان ، .

الا و من مات علی حب آل محمد بشره ملک الموت بالجنه ، .

الا و من مات علی حب آل محمد فتح له فی قبره بابان الی الجنه ، .

الا و من مات علی حب آل محمد جعل الله قبره مزار ملائکه الرحمه

... (۶۹) .

هر کس با محبت آل محمد بمیرد ، شهید مرده است ، آمرزیده می شود ، باتوبه می میرد ، با ایمان کامل می میرد ، فرشته مرگ او را به بهشت مژده می دهد ، در قبرش دو در به روی بهشت گشوده می شود ، قبر او زیارتگاه فرشتگان رحمت الهی می شود .

چنین روایاتی فراوان است . ذکر اینها دلها را تکان می دهد و شیفته اهل بیت علیهم السلام می سازد . از جمله نکاتی که در فضیلت این محبت در روایات فراوان آمده است اینهاست :

- حب اهل بیت ، اساس دین و نظام دین است . (۷۰) .

- حب اهل بیت ، حب خداست . (۷۱) به قول مولوی :

این محبت از محبتها جداست .

حب محبوب خدا ، حب خداست .

- حب اهل بیت ، حب رسول خداست . (۷۲) .

- حب اهل بیت ، هدیه الهی است . (۷۳) .

- حب اهل بیت ، برترین عبادت است . (۷۴) .

- حب اهل بیت ، باقیات الصالحات است . (۷۵) .

پس وقتی حب اهل بیت علیهم السلام این همه فضیلت دارد ، باید ظرف دل را از محبت آنان پر کرد و عشقها و علاقه ها را نثار آنان نمود که شایسته ترین افراد برای دوست داشتن و عشق ورزیدن اند و ارزش دل به عنوان یک ظرف ، بستگی به محتوای محبتی دارد که در آن است . قیمت انسان ، به عشقی است که در ظرف دلش جای می گیرد . هر چه آن معشوق و محبوب ، ارزشمندتر و نفیس تر باشد ، انسان هم قیمتی تر و پربهاتر می شود .

رسول خداصلی الله علیه و آله فرمود : ای مردم ! پیوسته مودت ما خاندان را داشته باشید و

از آن جدا نشوید ، هر کس خدا را در حالی ملاقات کند که مودت ما را داشته باشد ، با شفاعت ما وارد بهشت می شود .
(۷۶) .

۶- طرح نیازمندی و بهره مندی از این محبت

انسان معمولاً-مجنون کسی یا جایی می شود که گره از کار او بگشاید و بهره برساند . در رابطه های اجتماعی افراد ، به وضوح این مساله دیده می شود . در زندگی ممتد و مستمر ما که تا آخرت ادامه می یابد ، کجاها گیر می کنیم و نیاز به کمک داریم ؟ هنگام مرگ ، در برزخ ، در رستخیز ، هنگام عبور از صراط و . . . که بشدت نیازمند و گرفتاریم ، به کارسازی محبت اهل بیت علیهم السلام آگاه می شویم . در این زمینه هم حدیث بسیار است از جمله این چند حدیث مشهور رسول خداصلی الله علیه و آله :

۱ - «حبی و حب اهل بیتی نافع فی سبعة مواطن احوالهن عظیمه : عند الوفاء و فی القبر و عند النشور و عند الکتاب و عند الحساب و عند المیزان و عند الصراط . (۷۷) .

حب من و محبت اهل بیت من در هفت جا سود می بخشد ، هفت جایی که هول و هراس آنها عظیم است : هنگام مرگ ، در قبر ، هنگام برخاستن از قبر ، هنگام تحویل نامه اعمال ، هنگام حساب و بررسی اعمال ، هنگام سنجش عملها و هنگام عبور از صراط .

۲ - «سال رجل رسول الله عن الساعة ، فقال : ما اعددت لها ؟ قال : ما اعددت لها کبیرا ، الا انی احب الله و رسوله . قال : فانت مع من احببت (المرء مع من احب) قال انس : فما رایت المسلمین فرحوا بعد الاسلام بشیء اشد من

فرحهم بهذا». (۷۸).

مردی از پیامبر پرسید که قیامت کی است و چگونه است؟ حضرت پرسید: برای قیامت چه آماده کرده ای؟ گفت: چیز مهمی آماده نکرده ام، جز اینکه خدا و پیامبرش را دوست دارم. حضرت فرمود: تو با کسی هستی که دوست می داری (انسان با کسی محشور می شود که دوستش دارد). انس گوید: من ندیدم که مسلمانان، پس از اسلام به چیزی بیش از این سخن خوشحال شوند.

۳ - علی علیه السلام: «من احبنا کان معنا یوم القیامه ، ولو ان رجلا احب حجرا لحشره الله معه . (۷۹).

هر کس ما را دوست بدارد، در روز قیامت با ما خواهد بود، اگر کسی یک سنگ را دوست بدارد، خداوند او را با آن سنگ محشور می سازد.

این مژده بزرگی است که علاقه مند به اهل بیت علیهم السلام بداند که در آخرت هم با آنان محشور خواهد بود. وقتی محبت تا این اندازه کارساز است، چرا این گنج را نداشته باشیم؟

امام صادق علیه السلام می فرماید: دم مرگ، وقتی که جانتان به گلوگاه می رسد، بیشترین نیاز را به محبت ما دارید. اگر حب ما در دلتان بود، فرشته مژده رسان می آید و می گوید: هراسی نداشته باش، که ایمن شدی. (۸۰).

آثار محبت اهل بیت علیهم السلام در روایات، بسیار فراوان ذکر شده است، جمع بندی این آثار و منافع، بخصوص برای مرحله آخرت، در این عنوانهای گنجد: (۸۱).

- موجب از بین رفتن گناهان می شود. (۸۲).

- دل را پاک می سازد. (۸۳).

- در دل، حکمت جاری می سازد. (۸۴).

- کمال دین است . (۸۵) .

- موجب برخورداری از شفاعت است . (۸۶) .

- نور در قیامت است . (۸۷) .

- ایمنی در قیامت است . (۸۸) .

- موجب ثبات در صراط است . (۸۹) .

- از آتش دوزخ نجات می دهد . (۹۰) .

- موجب محشور شدن با اهل بیت است . (۹۱) .

- انسان را بهشتی می سازد . (۹۲) .

- موجب خیر دنیا و آخرت و نجات از عذاب قبر است . (۹۳) .

حضرت رسول صلی الله علیه و آله فرمود : خداوند به هر کس محبت امامان از اهل بیت مرا روزی کند به خیر دنیا و آخرت رسیده و بی شک اهل بهشت است و درحب اهل بیت من بیست خصلت و فایده است ، ده تا در دنیا و ده تا در آخرت . (۹۴) .

توجه به آثار و برکات این محبت ، سبب شیفتگی انسان به اهل بیت علیهم السلام می شود و این گوهر گرانبها را در نظر افراد ، ارزشمند می سازد . نمونه های متعددی نقل شده از کسانی که به خواب زندگان آمده اند و چون از اوضاع و احوال پس از مرگ از آنها سؤال شده ، در پاسخ گفته اند : بازارعمل خیلی کساد است ، آنچه ما را نجات داد ، محبت خاندان پیامبر بود . این نیز بخشی از نیازمندی ما را به محبت و کارساز بودن مودت اهل بیت نشان می دهد .

۷- ارزش جلوه دادن محبت اهل بیت علیهم السلام

وقتی کاری مورد تقدیر و تشویق قرار می گیرد و به عنوان «الگو» مطرح می شود ، در دیگران هم جذبه و کشش ایجاد می کند . ارزشگذاران جامعه ، مسؤولان فرهنگی هنری ، برگزارکنندگان مسابقات ، جایزه دهندگان ، اینها همه در ارزش به شمار آمدن این محبت نقش دارند . وقتی

کسی به خاطر شعر گفتن یا قصه نوشتن یا کتاب خواندن در مورد ائمه علیهم السلام تشویق شود، هم محبت پیدا می کند و هم به خاطر این پیوند، احساس عزت و سربلندی دارد. چون می داند که این کیف و چادر و کتاب و جایزه را به خاطر این موضوع جایزه گرفته است و از آن قضیه، خاطره شیرینی به یادش می ماند که در پدید آوردن این جاذبه، مؤثر است.

افراد نسبت به هر چه مورد تشویق و احترام قرار می گیرند، از جمله گرایشهای مذهبی و علاقه به اهل بیت، به آنها علاقه بیشتری پیدا می کنند و اگر بی توجهی و برخورد سرد بینند، دلسرد و زده می شوند. در این زمینه، بخصوص تشویق در حضور دیگران مؤثرتر است. البته باید دقت کرد که تشویق، حالت «رشوه پیدا نکند».

در جامعه به هر چه بها داده شود، هم نسبت به آن گرایش پیدا می شود و هم طرفداران، با غرور و افتخار آن را مطرح می کنند. مثلاً وقتی از جوانهای پرسند: درباره چه چیزی شعر می گوئید، اغلب می گویند: عشق، بهار، دوستی، زندگی، گل و بلبل و... وقتی از نوجوانان و جوانان پرسیده می شود: چه کتابهایی می خوانید، می گویند: رمان، کتابهای علمی، داستانهای تخیلی و...

گویا سختشان است بگویند که درباره خدا و نماز و ائمه علیهم السلام شعر می گوئیم یا کتابهای مربوط به اهل بیت علیهم السلام و کتب دینی می خوانیم. چون از این جهت مورد تشویق قرار نمی گیرند و با نام اینها آب دهانشان راه نمی افتد و احساس غرور شخصیت و بالیدن و فخر فروختن نمی کنند.

باید

شرایطی پیش آورد که اگر کسی درباره اهل بیت علیهم السلام، شعر گفت، شعر حفظ کرد، حدیث حفظ کرد، کتاب خواند، قصه نوشت، فیلم ساخت، تابلوی هنری کشید، یا حتی نام ائمه علیهم السلام را داشت یا نام اهل بیت علیهم السلام را روی فرزند خود گذاشت، احساس افتخار و سربلندی کند و این را ارزش احساس کند و ارزنده تلقی کند. حب اهل بیت، لطف و موهبت ویژه الهی است که در دل‌های شایسته جای می‌گیرد. به فرموده حضرت رضاعلیه السلام:

«یهدی الله لولایتنا من احب . (۹۵) .

خدا هر که را دوست بدارد، به ولایت ما راهنمایی می‌کند .

به قول شهریار :

چه شاعران که هم اهل صفا و مرد رهند ولی «مقام ولایت به هر کسی ندهند

معمولا اشخاصی که به خاطر مثلا نام علی، مهدی، فاطمه، حسین و... در مناسبت‌های ویژه امامان، جایزه می‌گیرند، نسبت به این نام‌ها و صاحبان آنها علاقه پیدا می‌کنند و دیگران هم آروز می‌کنند که کاش چنین نام‌هایی داشتند و به مواهب و هدایایی نایل می‌شدند. به این نکته باید چنان ظریف عمل شود که شوق داشتن چنین نام‌هایی در دل ایجادشود، نه آنکه به خاطر نداشتن این اسامی، عقده و بدبینی و احساس حقارت پدید آید و اثر منفی به بار آورد. این محبت باید چنان نفیس و قیمتی معرفی شود که دارنده آن، به داشتنش افتخار کند و آن را کوچک نشمارد. توصیه امام صادق علیه السلام است که: مودت و دوستی ما را کوچک شمارید، چرا که از باقیات صالحات است. (۹۶).

مهر تو را به

عالم امکان نمی دهم این گنج ، پربهاست ، من ارزان نمی دهم

وقتی از رسانه ها ، تلویزیون ، مسابقات و گزارشها ، «الگو» معرفی می شود ، تاثیرگذار است و همان الگوی مطرح شده ، محبوب دلها می شود ، خواه یک فوتبالیست باشد ، یا آوازخوان ، یا حافظ قرآن ، یا مخترع ، یا نقاش و شاعر و هرکس در هر زمینه و موردی مورد تشویق و تکریم قرار گیرد ، همان «جهت» مورد توجه مخاطبان اینگونه برنامه ها واقع می شود . تشویق یک هنرپیشه ، گرایش به هنر را افزایش می دهد ، تشویق یک حافظ قرآن ، علاقه به قرآن و قرائت و حفظ ، پدید می آورد و بزرگداشت یک دانش آموز موفق در المپیادهای علمی ، گرایش علمی جوانان را بالا می برد .

چهره ها ، شعرها ، شاعران و شخصیت‌های علمی ، ادبی و هنری که حتی در کتب درسی کودکان و نوجوانان مطرح می شود ، محبت و علاقه می آفرینند . از این رو در گزینش اینگونه چهره ها نیز باید دقت کرد ، چون معرفی یک شاعر ولایی و انقلابی ، نوعی الگو دادن است و گرایشهای مذهبی و اهل بیتی می آورد .

امام صادق علیه السلام فرمود :

«یا معشر الشیعه !... علموا اولادکم شعر العبدی فانه علی دین الله . (۹۷) .

ای گروه شیعه ! به فرزندانان شعر «عبدی را بیاموزید ، چرا که او بر دین خداست .

این توصیه امام صادق علیه السلام که شیعیان شعر عبدی کوفی (۹۸) را به بچه هایشان یاد بدهند ، بزرگترین تشویق و الگودهی است . شعر عبدی ، از فضیلت‌های اهل بیت علیهم السلام ، موج می زد . «سید حمیری که از شاعران متعهد شیعه است می گفت : هر کس حدیثی بگوید

از فضایل علی علیه السلام و اهل بیت علیهم السلام که من آن را در شعرم نگفته ام ، این اسبم را به او می بخشم !

ابوطالب ، پدر حضرت علی علیه السلام از موحدان و مؤمنان به پیامبر اکرم بود و در وصف او اشعاری سروده است . نقل است که حضرت علی علیه السلام دوست می داشت که شعرهای ابوطالب نقل و تدوین گردد و فرمود : آنها را یادبگیرید و به فرزندان هم بیاموزید ، چرا که ابوطالب ، بر دین خدا بود و در شعر او دانش بسیاری است :

«کان امیرالمؤمنین علیه السلام یعجبه ان یروی شعر ابی طالب وان یدون وقال : تعلموه و علموه اولادکم ، فانه کان علی دین الله و فیه علم کثیر» . (۹۹) .

این نیز نمونه دیگری در الگودهی فرهنگی و ادبی و توجه به محتوا و درونمایه مثبت و سازنده شعر و شاعر است که در انتقال به فرزندان باید مورد توجه قرار گیرد .

دختر ابو الاسود دونلی وقتی فهمید که خلیفه ، عسل را فرستاده تا محبت اهل بیت علیهم السلام را از دل آنها بیرون کند ، آنچه را خورده بود ، پس آورد ، و نخواست با خوردن عسل ، مهر آل علی را از دست بدهد . (۱۰۰) .

معلمان در این مسائل خیلی می توانند خط دهی داشته باشند و به گرایشها و الگوگیریهای نوجوانان هت بدهند . حتی اگر یک دختر و پسر غیر متعهد ، به خاطر اینکه اسمشان مهدی یا زینب و فاطمه است جایزه بگیرند ، همین تاثیر ضمنی در ایجاد محبت می کند . اگر اهدای جوایز ، در سالروز مناسبتهای دینی و اهل بیتی انجام گیرد ، بخصوص ولادتهای معصومین ، در ایجاد زمینه های گرایش مؤثر است .

در احادیث شفاعت آمده است که روز قیامت ، حضرت زهرا علیها

السلام شیعیان را شفاعت می کند. آنان که مورد شفاعت قرار گرفته اند، از خدا می خواهند که منزلت و قدرشان آن روز معلوم گردد. به آنان خطاب می شود: برگردید و بنگرید، هر کس به خاطر محبت فاطمه علیها السلام شما را دوست داشته، یا به شما طعام و لباس داده و آب نوشانده، یا از آبروی شما دفاع کرده، دست او را بگیرد و وارد بهشت سازد. (۱۰۱) این نیز نشان دهنده ارزش این محبت و اثربخشی آن در قیامت است.

۸- تعظیم و تکریم و تعریف

جوانان، به خاطر حالت الگوگیری از مربیان، حتی از حالات و رفتار آنان هم سرمشق می گیرند و نکته می آموزند. حالات و حرکات معلم و مربی به صورت «آموزش غیرمستقیم در شاگردان اثر می گذارد. مقام معظم رهبری آیه الله خامنه ای در دیدار با معلمان فرمود:

«عزیزان من! معلمان و معلمات عزیز! شماها در سر کلاس، نه فقط درسی که می دهید، بلکه نگاهی که می کنید، اشاره ای که می کنید، لبخندی که می زنید، اخمی که می کنید، حرکتی که انجام می دهید، لباسی که می پوشید، بر روی دانش آموز اثر می گذارد. ما به خودمان که مراجعه می کنیم، عمیقترین احساسات و عواطف و حالات خودمان را اگر ریشه یابی کنیم، در انتهای خط یک معلم را مشاهده می کنیم. معلم است که ما را می تواند شجاع یا جبان، بخشنده یا بخیل، فداکار یا خودپرست، اهل علم و طالب علم و فهم و فرهنگ، یا منجمد و بسته و پای بند به تفکرات جامد بار بیاورد. معلم است که می تواند ما را متدین، باتقوا، پاکدامن، یا خدای ناکرده بی بند

و بار ، بار بیاورد . معلم چنین نقشی دارد . این ارزش معلم است ، این تاثیر معلم است . (۱۰۲) .

نحوه برخورد اولیاء ، معلمان و مربیان با اهل بیت علیهم السلام در حضور فرزندان و جوانان ، به آنان هم یاد می دهد . نام ائمه علیهم السلام را با تکریم و احترام یاد کردن ، همراه اسمشان درود و صلوات فرستادن ، به احترام نام امام زمان عج برخاستن و دست بر سر نهادن ، روز میلاد ائمه علیهم السلام را جشن گرفتن و بزرگ داشتن ، روز وفاتشان حریم نگهداشتن و حرفهای خنده دار و برخوردهای شاد نداشتن ، در غم و اندوهشان حالت غم داشتن ، تاثیر گذار است . در اینگونه مسائل ، کوچکترها به بزرگترها نگاه می کنند . این حالت ، خصلت شیعه است :

«شیعتنا خلقوا من فاضل طینتنا ، یفرحون لفرحنا و یحزنون لحزننا» .

شیعیان ما از اضافه سرشت ما آفریده شده اند . با شادی ما شد می شوند و برای اندوه ما اندوهگین می شوند .

حتی کیفیت نام بردن و لحن ما در این مساله ، مؤثر است . یک وقت می گوئیم : «امام رضا گفت و یک وقت می گوئیم ، «حضرت امام رضا علیه السلام فرمودند» . این دو با هم خیلی فرق دارد . اگر هنگام شنیدن نام پیامبر صلی الله علیه و آله یا یکی از معصومین علیهم السلام ، زیر لب صلوات بر آنها بفرستیم ، این هم نوعی تکریم است و در دیگران تاثیر گذار . اگر بزرگترها ، معلمان ، مربیان ، با شوق و ابتهاج و اظهار شیفستگی از ائمه حرف بزنند و از اهل بیت و محبت آنان سخن و داستان بگویند ، مؤثر است . گوینده و تبلیغ کننده باید عقیده اش هم همان باشد که

می گوید و با عقیده و باور و شوق و علاقه حرف بزند . این حالت به شنوندگان و مخاطبان هم منتقل می شود . انتقال حس و حالت از گوینده به شنونده و تماشاگر بدیهی است .

در احادیث مکرر ، آمده است که هنگام شنیدن نام محمدصلی الله علیه و آله بر او درودبفرستید . خود امامان نیز اینگونه عمل می کردند و با شوق و احترام از اهل بیت یاد می کردند و این احساس به مخاطبین هم منتقل می شد . وقتی دعبل ، شاعر اهل بیت ، قصیده معروف خویش را برای امام رضاعلیه السلام درخراسان خواند ، چون به آنجا رسید که از امام زمان علیه السلام و ظهور و قیام او درآینده یاد می کند ، حضرت دست بر سر گذاشت و به نشان تواضع در برابرنام مهدی علیه السلام ، ایستاد و برای فرج آن حضرت دعا کرد . (۱۰۳) .

از امام صادق علیه السلام درباره حضرت قائم علیه السلام پرسیدند که آیا او متولد شده است ؟ حضرت فرمود : نه ، ولی اگر من او را دریابم ، در طول حیاتم خدمتگزار او خواهم بود . (۱۰۴) .

امام باقرعلیه السلام چون از آن حضرت یاد کرد ، خطاب به راوی (ام هانی ثقفیه) فرمود : خوشا به حال تو ، اگر او را دریابی ، خوشا به حال کسی که او را دریابد و دیدار کند . (۱۰۵) .

امامان ، نسبت به نام حضرت رسول و حضرت فاطمه ، با احترام و تقدیس یاد می کردند . رسول خداصلی الله علیه و آله دست فاطمه زهراعلیه السلام را می بوسید ، به احترام او برمی خاست ، او را در جای خودش می نشاند ، بر دستان و دهان او بوسه می زد و بارها

می فرمود: پدرت به فدایت، پدر و مادرم به فدایت. (۱۰۶).

امام کاظم علیه السلام فرمود: در خانه ای که نام محمد، احمد، علی، حسن، حسین، فاطمه باشد، فقر وارد نمی شود. (۱۰۷).

سکونی در دیدار با امام صادق علیه السلام وقتی به آن حضرت خبر داد که خداوند به او دختری عطا کرده است، حضرت پرسید: او را چه نامیده ای؟ گفت: فاطمه. امام فرمود: آه، آه. سپس دست بر پیشانی خویش نهاد... آنگاه به او توصیه کرد: حال که نامش را فاطمه نهاده ای، به او ناسزا مگو و او را مزین. (۱۰۸).

نامگذاری فرزندان به نامهای خاندان پیامبر و توجه دادن به آثار و برکات دنیوی و ثواب اخروی این نامها و توصیه اهل بیت به اینگونه نامگذاری و نقشی که این نامها در شکل دادن به شخصیت فرزندان دارد، در ایجاد این رابطه و محبت مؤثر است. (۱۰۹).

در سالهای اخیر نسبت به برخی از مناسبتها مثلا ایام فاطمیه یا روز زن، در مورد حضرت فاطمه علیها السلام بیش از گذشته، کار فرهنگی و تبلیغی و گرامیداشت انجام شده است، یا نسبت به امام زمان علیه السلام. این است که می بینیم به همین تناسب، محبت حضرت فاطمه علیها السلام و حضرت مهدی عج و گرایش به این دو نسبت به گذشته بیشتر شده است، بخصوص در میان جوانان. گرایش به عزاداری برای امام حسین علیه السلام و شورروزافزون ایام عاشورا نیز ریشه در همین تکریم ها و ترویجها دارد. برخوردار امام راحل و مقام معظم رهبری با این مساله، مایه پرشوری

این تعظیم شعائر در میان مردم و جوانان شده است .

کسانی که به هر نحو و جهتی مورد توجه افراد و بویژه جوانان در جامعه اند و حرفها ، طرفداریها ، موضعگیریها و یاد کردن هایشان برای دیگران الگوست و افراد را به سمت و سویی خاص سوق می دهد ، اگر اهل بیت ، یاد کنند و با شور و شوقی و احترام و تعظیمی نام ببرند در دیگران تاثیر می گذارد . مثلا- آنکه یک چهره علمی ، سیاسی ، ادبی ، عرفانی ، هنری ، ورزشی و ... است و مورد توجه عامه و جوانان است ، وقتی از دین ، نماز ، شهید ، اسلام ، قرآن ، اهل بیت یاد کند و با احترام برخورد کند ، در افرادی که به این الگوها و چهره ها دل بسته اند و دنباله رو اینهاستند ، محبت ایجاد می کند . همچنان که در بعد منفی هم اثر منفی دارد . اگر چهره های یادشده ، مثلا از یک شخص ، از یک جنس و کالا ، از یک مکتب و مرام ، از یک سنت و مراسم ، از غرب و اروپا ، از فلان کتاب و فلان شاعر و فلان برنامه تلویزیونی و فیلم سینمایی و ... تعریف کنند یا خود را طرفدار آن جلوه دهند ، در بعد تبلیغی و گرایش به سوی آنها مؤثر است . پس باید از این جنبه و حس تقلیدپذیری کودکان و نوجوانان که به دهان و رفتار دیگران نگاه می کنند و الگو می گیرند ، در مسیر اهل بیت علیهم السلام استفاده مثبت کرد و از حالت «همانند سازی که در بحث الگوها مطرح است ، برای جذب آنان به معصومین و اهل بیت ، بهره گرفت .

مثلا

دیدن عکس امام امت در حال بوسیدن حرم و ضریح ، ایجاد محبت به صاحب حرم می کند ، چون عمل امام برای دیگران الگو و تاثیر گذار است .

یا ذکر این نکته که علامه طباطبایی روزه خود را با بوسه زدن بر ضریح حضرت معصومه علیها السلام افطار می کرد ، و وقتی تابستانها به مشهد مشرف می شد ، وقتی از او تقاضا می کردند در اطراف مشهد ، جای خوش آب و هواتری اقامت کند ، قبول نمی کرد و می فرمود : ما از پناه امام هشتم جای دیگر نمی رویم ، .

بیان این که حضرت امام قدس سره وقتی قم بود ، پیوسته هر غروب حضرت معصومه علیها السلام را زیارت می کرد و در ایام اقامت در نجف ، هر شب به زیارت حرم مولا مشرف می شد ، .

بیان حالتهای خاص علامه امینی در هنگام زیارت و حالت شوقی که به اهل بیت علیهم السلام و علی علیه السلام داشت و با چشمی اشکبار و شور و حالی تماشایی حضرت امیرعلیه السلام را زیارت می کرد ، .

یا اشاره به اینکه آیه الله بروجردی به آستانه حضرت معصومه سفارش کرد که اسم مرا هم جزو خدام افتخاری حضرت معصومه علیها السلام بنویسید ، (هم اکنون نیز برخی از مراجع تقلید در قم ، جزو خدام افتخاری این آستانه اند و در جلسات خدام افتخاری شرکت می کنند) .

یا اینکه به شیخ انصاری گفتند شما آستان حضرت ابوالفضل رابوسید ، تا مردم به کار شما نگاه کنند و ادای احترام بیشتر به آن حضرت کنند و تشویق شوند ، فرمود : من آستان حضرت ابوالفضل را نه به خاطر اینکه آستان اوست ، بلکه به خاطر اینکه جای پای زوار آن حضرت است می بوسم و افتخار می کنم . . . ذکر اینگونه نمونه ها در دل افراد دیگر

هم اثر می گذارد و محبت می آفریند .

حضرت امام خمینی قدس سره که محبوب دلها و الگوی همه است ، در مقدمه وصیتنامه خویش ، با تعبیر مکرر «ما مفتخریم که ...» به پیروی از مذهب شیعه ، به داشتن نهج البلاغه ، ادعیه حیات بخش ائمه ، مناجات شعبانیه ، دعای عرفه ، صحیفه سجادیه ، صحیفه فاطمیه ، امامت ائمه دوازده گانه ، وجود امام باقر ، جعفری بودن مذهب و ... مباحث و افتخار می کند . وقتی شخصیت عظیمی همچون امام ، با افتخار از ائمه و مذهب و ادعیه و صراطشیه و ... یاد می کند ، در ذهن شیفتگان او نیز تاثیر می گذارد و این محبت به دل آنان نیز نفوذ می کند (ما مفتخریم که باقرالعلوم ، بالاترین شخصیت تاریخ ... از ماست ، ما مفتخریم که ائمه معصومین ... ائمه ما هستند ، مامفتخریم که مذهب ما جعفری است ...).

اینگونه یادکرد بزرگان و چهره های محبوب ، از بزرگان دین و اهل بیت ، محبت می آفریند .

طبعاً زبان و بیان خاص مربوط به نوجوانان و جوانان ، چه در سخن ها و چه در نوشته ها باید مراعات شود و افق فکر و سطح معرفت کودکان در نظر گرفته شود ، چه در برنامه های رادیویی و تلویزیونی ، چه در صبحگاهها و مراسم جشن و عزا ، در خانه ها ، مدارس و مساجد و هیئتها .

۹- برپایی مراسم و تعظیم شعائر

نحوه برخورد بزرگترها با مناسبتهای ویژه اهل بیت ، در فکر و روح کودکان هم مؤثر است . برپایی مراسم جشن یا سوگواری ، شرکت کردن و شرکت دادن در چنین برنامه هایی مؤثر است . در سایه اینگونه

تعظیم شعائر، آن فرهنگ دینی و علقه های ولایی پابرجا می ماند و تقویت می شود. امامان معصوم علیهم السلام نیز از این شیوه بهره می گرفتند و به آن توصیه می کردند. برای پیروان اهل بیت، تکریم مناسبت‌هایی همچون ایام عاشورا و روز غدیر، از اهمیت ویژه ای برخوردار است. اهل بیت، به این دو مناسبت بسیار بها می دادند. «غدیر خم را یک عید بزرگ اسلامی می دانستند و به روزه و عبادت و تبریک گویی و دید و بازدید و شادمانی و پوشیدن لباس نو و احترام این روز دستور می دادند، تا در ذهن شیعه، به عنوان یک روز مهم و به یادماندنی باقی بماند. (۱۱۰).

نسبت به ایام عاشورا نیز، مراسم گرفتن در خانه ها، مدرسه ها، ادارات، بازارها و... مؤثر است. در بسیاری از خانه ها و خانواده ها که مراسم دیرین و درازمدت «روضه خانگی برقرار می شود، معمولاً افراد آن خانه با حب اهل بیت بار می آیند و این محبت و ولا را به عنوان یک گوهر، حفظ می کنند.

حتی ترویج مسائلی همچون اطعام، احسان، وقف، نذر، هدیه در راه اهل بیت، به رسوخ این محبت در قلوب، کمک می کند. حفظ سنتهای دینی در خانواده ها و گسترش آن به مدرسه ها، مجتمع ها و مجموعه های انسانی، می تواند مفید باشد.

برگزاری جشنهای میلاد امام زمان علیه السلام در این میان اهمیت خاصی دارد و ایجاد شوق به مناسبت تولد امامی که هنوز هم زنده است و حاضر و ناظر بر ماست و ما چشم به راه آمدن اویم، بعد عاطفی و عشق آفرینی بیشتری دارد. زمینه آن نیز به طور طبیعی در میان

کودکان و نوجوانان وجود دارد و نیمه شعبان خاطره ای فراموش نشدنی برای آنان است .

۱۰- استفاده از حس کمالجویی

مردم به «کمال» و «جمال» گرایش دارند . کمال جویی انسانی ، بویژه در سنین نوجوانی و جوانی سبب می شود به سوی انسانهای برتر ، ابر انسانها ، الگوهای قدرت و علم و شهرت و محبوبیت جذب شوند و حس قهرمان گرایی خود را در عشق ورزیدن به آن الگوهای آرمانی ارضاء کنند و اگر هم چنین الگوها و قهرمانهایی وجود نداشته باشند ، آنها را می سازند و می پردازند ، حتی در خیال خویش . نظریه قهرمان گرایی برای کمال ، بخصوص در قشر جوان و نوجوان ، امری روشن است ، فرد ، بویژه در نوجوانی همواره به قهرمان توجه دارد و «اگر بدان دسترسی نداشته باشد ، حتی در عالم خیال و رؤیا از بسیاری از جهات او را الگو و مدل رفتار خویش قرار می دهد و از تصور خاص خود از او ، از رفتار او ، از گفتار او ، از طرز لباس پوشیدن و از قیافه و هر چیز مرتبط با او الهام می گیرد . قهرمان منتخب ، کعبه انطباق رفتار نوجوان است . (۱۱۱) «قهرمانان ، خدایان زمین اند . بشر در آنان نیز قدرت ، کمال و جمال آسمانی یا می جوید یا به آنان نسبت می دهد . بتی با دست خویش می تراشد ، صفت‌های خدایی به او نسبت می دهد و آنگاه معبود خود ساخته اش را می پرستد» . (۱۱۲) .

حال که چنین است ، هر چه این قهرمانان و الگوها ، متعالی تر ، کامل تر ، آسمانی تر و خدایی تر و بی عیب تر باشند ، مدار جاذبه قوی تری ایجاد می کند و این کشش و محبت ، سازنده تر خواهد بود

باید از حس آرمان گرایی بهره گرفت و توسط اهل بیت ، این خلا را پرکرد . اهل بیت از نظر قدرت جسمی ، قدرت روحی ، کرامات و معجزات ، اتکاء به قدرت خدا ، برخوردار از علم لدنی و الهی ، فضیلت و کمال ، از همه انسانها برترند . مظهر کمال و جمال الهی اند .

طرح شجاعتها ، فضایل و معجزات و کراماتشان ، شفا دادن ها و رفع مشکلات و مقام شفاعت نزد خداوند و رفع حاجت توسل جویندگان ، در ایجاد علاقه نسبت به آنان مؤثر است . وعاظ و مرثیه خوانانی که در ایام سوگواری ، از حوادث عاشورا سخن می گویند و با ذکر مصائب و مظلومیت اهل بیت ، دلها را به سوی آنان جذب و معطوف می کنند ، اگر در کنار این شداید ، از رشادتها و قهرمانی های شهدای کربلا هم بگویند ، آن چهره هامحجوب تر می شوند . گاهی خود افراد به واعظ می گویند : از شجاعت و رزم آوری عباس و علی اکبر و امام حسین برایمان بگو . این نشان دهنده این است که بیان ابعاد حماسی این الگوها ، جامعیت و کمال بیشتری را در ذهن مخاطب ، ترسیم می کند و بر علاقه ها می افزاید .

البته از معجزات و کرامات ، باید آنهایی را برای کودکان و نوجوانان گفت که قابل فهم و هضم برای آنان باشد .

اگر جوانان و کودکان ، شیفته انسانهایی می شوند که از نظر علمی ، فنی ، نبوغ ادبی ، ورزشی جسمی ، شجاعت و توانمندی ، روحیه های والا ، زیبایی ، بخشندگی و جوانمردی در سطح بالایی قرار دارند ، باید گفت که اهل بیت ، از نظر علم ، زهد ، قدرت ، فصاحت و بلاغت ، شجاعت و

سخاوت ، کمال صورت و سیرت ، عبادت و عرفان ، زیبایی و جمال ظاهری ، مردانگی و گذشت و احسان ، صبر و مقاومت از همه انسانها برتر و بالاترند . طرح آنان بعنوان چهره های آرمانی ، محبتشان را در دلها می آفریند . کدام مشخصه و خصلت و فضیلت جاذبه آفرین و دوست داشتنی و محبت آور رامی توان نام برد که حد اعلا و بالاترین مرتبه آن در اهل بیت عصمت ، تجلی نداشته باشد ؟

در حدیثی ، امام رضا علیه السلام در توصیف دین و مرام ائمه اهل بیت ، چنین می فرماید :

«و ان من دینهم الورع والعفه والصدق والصلاح و الاجتهاد و اداء الامانه الى البر والفاجر و طول السجود والقیام باللیل واجتناب المحارم و حسن الصحبه و حسن الجوار و بذل المعروف و كف الاذى و بسط الوجه والنصيحه والرحمه للمؤمنين . (۱۱۴) .

پرهیزکاری ، پاکدامنی ، راستگویی ، شایستگی ، تلاش ، امانت داری نسبت به نیک و بد ، سجود طولانی ، شب زنده داری ، پرهیز از حرامها ، معاشرت خوب و رفتار مناسب با همسایه ، بخشش نیکی ، پرهیز از آزار ، گشاده رویی ، خیرخواهی و رحمت برای مؤمنان ، از دین و مرام ائمه است .

در زیارت جامعه ، اوصاف برجسته و فضایل ارجمندی از امامان نقل شده است . از جمله اینکه : هر گاه خیر و خوبی یاد شود ، اول و ریشه و شاخه و منبع و جایگاه و منتهای آن هستید و هر نیکی از شما آغاز می شود و به شما پایان می گیرد . (۱۱۵) .

شما راه خدا را باز کردید شهادت را شما آغاز کردید

فدا کردید جان ، تا دین بماند به خون خفتید ، تا آیین بماند

اهل بیت عصمت ، محبوب ترین

انسانها ، ارزنده ترین دوستها ، زینده ترین محبوبه‌ایند که جامعیت بی نظیر نسبت به همه خوبیهای اخلاقی و رفتاری دارند و آنچه خوبان همه دارند ، اهل بیت به تنهایی دارند و بهترین چهره های دوست داشتنی و عشق ورزیدنی اند . در حدیث امام صادق علیه السلام است که سه چیز محبت آور است : دین ، تواضع ، بذل و بخشش . (۱۱۶) امامان شیعه و اهل بیت ، هم محور و مدار دین و آیین اند ، هم با همه مقام و مرتبه ای که دارند در تواضع و فروتنی پیشتازند و هم در سخاوت و داد و دهش سرآمد مردم روزگارند . یاد کردن از نمونه های اخلاقی امامان و از تواضع ، جود و بخشندگی آنان ، علاقه مندی به آنان را می افزاید .

روزی معاویه ، یکی از بانوان شجاع و شیفته علی بن ابی طالب علیه السلام به نام «دارمیه حجونی را احضار کرد . از او پرسید : می خواهم بدانم بر چه اساس و جهتی علی را دوست می داری و با من دشمنی ؟ پاسخ داد : علی رابه آن جهت دوست دارم و به ولایت او دل بسته ام که او در میان مردم به عدالت رفتار می کرد ، حقوق را مساوی تقسیم می کرد ، پیامبر او را به ولایت برگزیده بود ، دوستدار محرومان بود ، دینداران را گرامی می داشت و تو را نیز به خاطر جنگیدن با علی علیه السلام که سزاوارتر از توست ، و به خاطر ستمگری ، حکومت هوسرانانه و قضاوت جائرانه ات دشمن می دارم . (۱۱۷) .

جلوه های برجسته اخلاقی و رفتاری علی علیه السلام آنگونه است که آن بانوی دلیر را هوادار وی ساخته است . فضیلتها همواره جاذبه دارد .

۱۱- معرفی ولی نعمتان

ما از هر کس که احسان و نیکی ببینیم ، به او

محبت پیدا می کنیم (الانسان عبید الاحسان). طرح نیکی ها و احسانها و فواید و نعمتهایی که از سوی ائمه به ما رسیده است ، در ایجاد محبت مؤثر است . آنان واسطه فیض الهی اند ، وسیله قضای حاجات ما از درگاه خدا می شوند ، هدایت کننده و پیشوای دینی ما ، به وسیله آنان در مسیر توحید ناب و راه درست و صراط مستقیم قرار گرفته ایم . صاحب و ولی نعمت ما آنهاست (بیمنه رزق الوری). توجه داشتن و توجه دادن به نعمت و شناخت صاحب نعمت ، محبت آور است .

خداوند به حضرت موسی وحی فرمود که مرا دوست بدار و مردم را هم دوستدار من کن . گفت : خودم دوست دارم . با دل مردم چه کنم ؟ خداوند وحی فرمود که آنان را به یاد نعمتهای من بینداز «فذكرهم نعمتی و آلائئی (۱۱۸) . در بخش عمده ای از آیات و احادیث ، نعمتها و احسانهای الهی در حق بشر برشمرده شده است . اینها زمینه خدادوستی و خداپرستی را در انسان پدید می آورد .

در حدیث دیگر است که خدا به حضرت داود چنین وحی کرد . داود عرض کرد : خودم به تو محبت دارم . مردم را چگونه دوستدار تو سازم ؟ «فکیف احببک الی خلقک ؟» . خداوند فرمود : از راه یادآوری نعمتهایم ، مرا محبوبشان ساز «اذکر ایادی عندهم فانک اذا ذکرت ذلک لهم احبونی (۱۱۹) .

در روابط خانوادگی نیز ، گاهی برای ایجاد محبت و کشش در میان کودکان نسبت به بعضی از فامیل ، یادآوری می کنند که : او که برایت فلان چیز خرید ، تو را به گردش برد و ... چنین و چنان کرد . یادآوری

خوبیها وانعام های آنان نسبت به کودکان ، ایجاد جاذبه و علاقه می کند .

ائمه نیز حق زیادی بر ما دارند و ما هر چه داریم ، بخصوص نعمتها ومواهب معنوی و دینی از این خاندان است و آنان واسطه فیض خدا بر بندگانش و باید اینها یادآوری شود تا محبت بیافرینند . در زیارت جامعه درباره نقش رحمت آور اهل بیت در عالم تکوین می خوانیم :

«بکم فتح الله و بکم یختم و بکم یزل الغیث و بکم یمسک السماء ان تقع علی الارض الا باذنه .

خداوند به سبب شما آغاز کرد و به شما ختم می کند ، به خاطر شما باران و ابر می فرستد ، و به سبب شما آسمان را نگه می دارد که جز با اذن او بر زمین نیفتد .

و در مورد نقش هدایتی و ارشادی و دین آموزی آنان و جایگاهشان در تبیین دین ، می خوانیم :

«بموالاتکم علمنا الله معالم دیننا و اصلح ما کان فسد من دینانا و بموالاتکم تمت الكلمه و عظمت النعمه و اتلفت الفرقه و بموالاتکم تقبل الطاعه المفترضه .

به سبب موالات و دوستی با شما ، خداوند نشانه های دینمان را به ما آموخت و آنچه از دنیایمان تباه شده بود اصلاح کرد ، به سبب موالات شما سخن تمام شد و نعمت ، عظمت یافت و تفرقه ها به همدلی گرایید ، با موالات شما طاعت واجب الهی قبول می شود .

اهل بیت ، معلمان دین و مرشدان حیات و راهنمایان زندگی مایند و اگر به توحید و اسلام ناب دست یافته ایم ، در سایه تعالیم آنان است و مدیون آنانیم . خدا را بر این نعمت و منت باید شاکر بود . به این خاندان هم باید عشق ورزید .

امام صادق علیه السلام درباره اهل بیت علیهم السلام فرمود :

«لولا هم ما عرف

اگر آنان نبودند ، خدای متعال شناخته نمی شد .

امام امت قدس سره به صورت اکید ، یادآور این بودند که دین ما ، انقلاب ما ، پیروزی ما و ملت ما همه مدیون ابا عبدالله الحسین علیه السلام و عاشورا است . تعبیری از قبیل : «این خون سیدالشهداست که خونهای همه ملت‌های اسلامی را به جوش می آورد» ، «محرم و صفر است که اسلام را نگه داشته است ، فداکاری سیدالشهداست که اسلام را برای ما زنده نگه داشته است ، اگر قیام حضرت سیدالشهدا نبود ، امروز ما هم نمی توانستیم پیرو شویم ، «شهادت حضرت سیدالشهدا مکتب را زنده کرد» ، «انقلاب اسلامی ایران پرتوی از عاشورا و انقلاب عظیم الهی آن است ، همه توجه دادن به نعمت معنوی اهل بیت نسبت به امت ماست و این سبب می شود که خود را رهین این نعمت بشناسیم و محبت اولیای دین در دلمان بیشتر شود .

نعمت ولایت و محبت ، از بزرگترین نعمتهاست . در یادآوری نعمتها تنها به نعمتهای مادی نباید اکتفا کرد . نعمتهای معنوی که اغلب به چشم نمی آید و مورد غفلت قرار می گیرد نیز باید یاد شود تا قدر آنها شناخته گردد . همین که ما آشنا و دوستدار این خاندانیم و محبت آنان را در دل داریم ، نعمت عظیمی است که با هیچ چیز قابل مبادله نیست . امامان خودشان نیز گاهی دوستداران را به ارجمندی و فضیلت این نعمت معنوی توجه داده اند و آن را بزرگترین برخورداری و ثروت دانسته اند .

۱۲- ذکر فضایل و فرهنگ و تعالیم اهل بیت علیهم السلام

مردم ، آرمان گرا و قهرمان دوستند و در پی فرزانه‌گی‌هایند . در غرب ، درباره شخصیتها و چهره های ملی و علمی شان ، آن قدر کتاب و

مقاله می نویسند ، فیلم و مجسمه می سازند و تبلیغات می کنند ، تا آن چهره را درنقش الگو و قهرمان در ذهن و دل ملت خود جا دهند . ما چرا درباره بزرگان دینمان که بسیار ارزنده تر و شایسته ترند چنین نکنیم ؟ اگر مردم شخصیت و فضیلت و فکر و فرهنگ امامان اهل بیت علیهم السلام را بشناسند و با سخنان بلند آنان آشنا شوند ، به آنان علاقه پیدا می کنند و این علاقه به تبعیت و همسویی می کشد . امام رضاعلیه السلام در حدیثی فرموده است :

«ان الناس لو علموا محاسن كلامنا لاتبعونا» (۱۲۱) .

مردم اگر خوبیهای حرفها و تعالیم ما را بشناسند از ما پیروی می کنند .

ترویج احادیث اهل بیت و مسابقات حفظ حدیث در این زمینه مفید است . استفاده از «چهل حدیث های گوناگونی که از سوی برخی ناشران در موضوعات مختلف تدوین و منتشر شده است ، جهت این کار پیشنهاد می شود . برنامه حفظ این چهل حدیث ها یا احادیث دیگر نیز مفید است .

انتخاب مفاهیم و موضوعات برای گفتن به کودکان و جوانان بسیار مهم است . در احادیث امامان بسیاری نکته ها و معارف نهفته است ، ولی همه آنها قابل گفتن برای همه نیست . گاهی برای مخاطب قابل هضم نیست ، به جای جاذبه ، دافعه دارد و به جای گرایش به مکتب اهل بیت ، فراری می دهد و به جای روشنگری اذهان ، شبهه می آفریند . در انتخاب هم باید ذوق و خرد داشت و زمینه و ظرفیت ها را سنجید و این نکته بسیار مهم است .

امام صادق علیه السلام به یکی از اصحاب خویش به نام مدرک بن هزهاز فرمود : ای مدرک ! به یاران ما سلام برسان و بگو :
رحمت خدا بر کسی

که مودت مردم را به سوی ما بکشد، به آنان سخنانی از ما بگوید که آنرا می شناسند و می پذیرند و آنچه را حالت انکار و عدم پذیرش دارند نگوید. (۱۲۲).

باید جوانان و نوجوانان، شیرینی کلام اهل بیت و عمق حکمتهای آنان را دریابند تا از طریق سخنانشان، شیفته شخصیتشان شوند. در این مورد، کلمات قابل فهم تر، ترجمه های شیوا و دلشین و روان و انتخاب موضوعات کاربردی، و چاپ زیبا و جذاب مؤثر است. گاهی باید از طریق شکل، مخاطب را به «محتوا» جذب کرد.

اینکه چگونه مردم و جوانان و بشریت را با فرهنگ اهل بیت علیهم السلام باید آشنا کرد، نکته ظریفی است و باید از تکنیک هنر استفاده کرد و در عرضه محتوای کلامی و حیاتی ائمه علیهم السلام به نسل امروز از قالبهای نو و جاذبه های هنری و شیوه های اثرگذار بهره گرفت. کار رسانه ها در این جهت مهم است و متأسفانه اغلب، ضعیف و غیرجذاب ارائه می شود.

فضایل اهل بیت علیهم السلام در دو محور قابل طرح است:

۱ - جهات آرمانی و خلقت و طینت و سرشت متعالی و نور خدایی و ...

این بخش از فضایل، گرچه ارزشمند است و مقام آنان را نزد خدا آشکار می سازد، ولی چون جنبه عملی و سرمشق گیری و تاسی در آنها نیست، کمتر اثر تربیتی و جاذبه عملی دارد. گاهی هم برای نوجوانان غیرقابل هضم و درک است.

۲ - جهات عملی و قابل اسوه گیری و تبعیت عینی و ملموس از رفتار اهل بیت علیهم السلام.

آشنا ساختن نوجوانان و جوانان با «سیره معصومین و زندگی ائمه بسیار لازم و مفید است. اینجا

آشنایی با تاریخ به کار می آید. شیوایی قلم و جاذبه و هنرمندانه بودن نگارش نیز نباید از یاد برود. ذکر نمونه هایی از صبر، ایثار، عفو، تواضع، عبادت، شجاعت، اخلاص، عطا و بخشندگی، فتوت و جوانمردی، حسن خلق، علم و حلم، کیفیت نماز و روزه و تهجد و حج و اعمالشان، همه و همه بسیار سودمند است. بخصوص حکایاتی از اهل بیت که نوعی برخورد خوب و شایسته و احترام آمیز با نوجوانان را دربردارد، تاثیرگذارتر است. مثلاً قصه پیرمرد و امام حسن و امام حسین و کیفیت وضو یاد دادن، یا رفتار پیامبر با کودکان و سلام دادن به آنان، یا بغل کردن و بوسیدن کودکان خردسال مؤمنین.

معرفی کودکان اهل بیت و جاذبه های رفتاری آنان برای کودکان ماتاثرگذارتر است و این سنخیت در سن و سال، بیشتر جاذبه می آفریند.

محبت در دل نوجوانان اگر بصورت یک بذر کاشته شده باشد، با ذکر نمونه های خوب اخلاقی و سیره اهل بیت علیهم السلام باید آن را آبیاری کرد، تا هم خشک نشود، هم رشد کند و ثمرات بیشتری دهد. این، سبب تعمیق محبت می شود. (۱۲۳) مطالب ارزشمندی که در کتابهای معتبر و اصیل نهفته، باید استخراج شود تا نسل نوجوان امروز هم از آن ذخایر بهره مند شوند.

انتخاب شعرهای ناب، زیبا و روان درباره شخصیت امامان و اهل بیت، نیز خواندن و اجرای دلنشین و شیرین آنها ایجاد محبت می کند. از میان انبوه قصاید و اشعار ولایی، باید دست به گزینش زد. آگاهی و ذوق لطیف، در این گزینش بسیار نقش

دارد. در این مساله نیز، همچون برنامه های دیگر فرهنگی و هنری برای کودکان و نوجوانان، توجه به نکات روانشناسی و روحیات ویژه این مقطع سنی و تحصیلی ضروری است.

۱۳- گره زدن خوشیهای زندگی به حیات ائمه علیهم السلام

خوش آمدن از چیزی، علاقه ایجاد می کند. باید کوشید شخصیت وزندگی و خاطره اهل بیت و مراسم و مجالسشان در ذهن کودکان خاطره خوشی برجای بگذارد. با استفاده از قضیه شرطیه (قضیه پاولوف) به نحوی عمل کنیم که با دیدن چیزی و خاطره ای، پیوند با اهل بیت علیهم السلام مطرح شود. جشن گرفتن و شیرینی و عیدی دادن ها و جشن تکلیف گرفتن و اعطای مدال و اهدای جوایز و تشویقها اگر در روز تولد معصومین علیهم السلام باشد، خواه ناخواه تاثیر غیرمستقیم دارد. گره خوردن یک خاطره خوش با اهل بیت علیهم السلام، مثلا شبها یا روزهای میلاد ائمه علیهم السلام، در خانه ها و مدرسه هامان باید یک حادثه خوب یا خاطره خوش و برنامه جاذبه دارپیش آوریم، مثلا در مناسبتهای مربوط به اهل بیت با یک جعبه شیرینی به خانه رفتن، روز تولد امامان یک جعبه شیرینی در دفتر مدرسه گذاشتن و به همین مناسبتها در خانه و مسجد و محله و مدرسه، جشن گرفتن، سبب می شود این مناسبتها از یاد نرود و این شادی ها با این ایام و نام و یاد اهل بیت، حالت شرطی پیدا کند.

کسی می گفت: با فرزند کوچکم به مسجد و برای نماز جماعت رفتیم. بین دو نماز، شیرینی به افراد دادند. فردا شب پسرم گفت: بابا! مسجد نمی رویم؟ از آن پس هر وقت او را به مسجد می برم، اگر شیرینی و... نبود، وقتی بیرون آمدیم حتما برایش

شکلات می خرم ، تا پیوند مسجد آمدن بابر خورداری از یک چیز دوست داشتنی در ذهن او گسسته نشود و علاقه به مسجد و نماز ، تداوم یابد .

رسول خداصلی الله علیه و آله فرمود : «الهدیه تورث الموده (۱۲۴) هدیه ، محبت می آورد .

اگر این هدیه در ارتباط با خاندان عصمت و اهل بیت باشد طبیعی است که محبت آنان را در پی خواهد داشت .

در هر برنامه دینی و مذهبی می توان از این شیوه برای ایجاد علاقه استفاده کرد ، مثل نماز جمعه ، جلسه دعا یا سخنرانی ، شرکت در مراسم مذهبی و مجالس سوگواری یا مسجد و نماز جماعت . در مناسبت‌های ویژه ائمه نیز اگر از این شیوه استفاده شود ، در ایجاد جاذبه مؤثر است .

دیده از اشک و دل از داغ و لب از آه پر است عشق در هر گذری رنگ دگر می ریزد (۱۲۵)

۱۴- پرهیز از عوامل محبت زدا

در کنار برنامه های محبت آفرین ، از کارهای نفرت آفرین هم باید پرهیز کرد . گاهی برخی حرکات ، رفتارها ، برخوردها ، حرف ها ، برنامه ها و شیوه ها ، مانع پیدایش «پیوند محبت می شود و به عنوان عامل منفی و ضد تبلیغ اثر سوء می گذارد و عامل دفع می گردد . مثلا اگر مجالس حسینی خسته کننده و ملال آور شود ، یا سر و صداهای آن برای دیگران مزاحمت و سلب آسایش داشته باشد ، یا با کودکان در محافل اهل بیته بد رفتاری و برخورد سبک و تحقیرآمیز و از روی بی اعتنائی و طرد انجام گیرد ، یا اینگونه کارهای مذهبی به صورت تحمیلی و اجباری درآید ، یا توسط افراد بد اخلاق ، بد قیافه ، بد صدا ، بد سابقه و بد رفتار ، ژنده و ژولیده و

چرک آلودانجام شود، اینها به عنوان «مانع ایجاد محبت یا موجب بدبینی و تنفر ورمیدن و گسستن می گردد».

سعدی در مورد کسی که با صدای گوش خراش و بد قرآن تلاوت می کرد، گفته است:

گر تو قرآن بدین نمط خوانی ببری رونق مسلمانی

از این رو، گاهی هم برای ایجاد محبت یا استمرار محبت نسبت به اهل بیت، باید عوامل منفی و موانع را زدود، تا جاذبه فراهم آید و علاقه پیدا کنند. شیوه جذب بسیار مهم و حساس است.

بعضی ها مثلا در شبهای محرم، پس از نیمه شب هم از صدای بلند گوی مسجد یا حسینیه، خواب و آسایش ندارند، یا بیمار دارند، یا شب درسی و امتحانی است و... در این صورت، این تبلیغ به ضد تبلیغ تبدیل می شود و از عزاداری بیزار می شوند.

امام امت و مقام معظم رهبری، به خاطر تاثیر منفی قمه زنی در اذهان دیگران، فتوا دادند که به خاطر مصالح اسلام و شیعه، از این کار خودداری شود، چون بعضی از همین کار زده می شوند و به دستگاه حسینی جذب نمی شوند و بهانه ای برای تبلیغات سوء دشمن می شود.

۱۵- ایجاد فضای روحی و معنوی

یکی از راهها، پدید آوردن صحنه ها و فضاهایی است که بچه ها در شرایط روحی خاصی قرار بگیرند و بتدریج حس درونی آنان بیدار شود و جذب گردند. چه بسا اگر کودکان (و حتی بزرگان) را به حال خود رها کنیم، به این سمت و جهت کشیده نشوند و به مجالس دعا و توسل نیایند. ولی اگر ترتیبی دهیم که در این فضا قرار گیرند، جذب می شوند. مثلا اردوهای فرهنگی و زیارتی و دیدارها از حرما،

زیارتگاهها، شرکت در مجالس دینی و دعا و توسل و عزاداری و ملاقات با شخصیت‌های معنوی و اهل بیت، ایجادکننده یا محکم کننده این رشته و رابطه است.

این همه اردوهای سیاحتی و زیارتی در طول سال، بویژه در تعطیلات تابستانی تشکیل می شود و دانش آموزان مثلاً به قم، شیراز، مشهد، جمکران، مرقد امام و امثال آن می روند، تنها تماشای ساختمان و در و دیوار و گنبد نباشد، همراه این دیدارها تغذیه فکری و روحی شوند و مطلب یاد بگیرند و الگو بگیرند و عشقها و علاقه هایشان را به این خاندان پیوندزنند. دیدار با شخصیت‌هایی که تاثیر گذارند، در صورت امکان حتماً در برنامه این سفرها و اردوها قرار بگیرند. شرکت در مجالس با حال همینطور است. قرار گرفتن در جمع «دوستان اهل بیت، این حس و حالت را ایجاد می کند، مثل هر جمع دیگری که فضا و روحیه جمعی در افرادی که وارد آن جمع می شوند، مؤثر است.

مجالس سوگواری و دعا و حضور در حررها و زیارتگاهها بسیار مهم است. در مجالس عزا و نوحه، عواطف بر محور محبت اهل بیت به جوش می آید، دلها شکسته می شود، اشکها جاری می گردد و گریه، افراد را باخاندان پیامبر گره می زند و مرتبط می سازد. گریستن در مجالس سوگواری، دلها و عاطفه ها را هم تلطیف می کند، هم تقویت. در حالت عادی یا فردی، ممکن است نه دل بسوزد، نه اشک جاری شود، نه انقلاب روحی دست دهد. ولی تاثیر جو عاطفی و معنوی یک جلسه و مراسم و حس عمومی و گروهی حاضران را هم آوا می سازد و معبر

دل را باز می کند .

اینگونه مجالس ، اگر در خانه و مدرسه و محله برگزار شود و نوجوانان دربرپایی آن و انجام خدمات و کار برعهده گرفتن و همکاری و ... مشارکت داشته باشند ، آنان را دوستدار بار می آورد .

زیارت نیز از همین مقوله هاست . همچنانکه دیدار حضوری با یک انسان والا و پاک ، مؤثر است ، حضور در کنار تربت معصومین و حریمهای مقدس نیز ، پاکساز روح است و شوق آفرین . اگر محبت و معرفت باشد ، «شوق زیارت هم در پی آن است و اگر به زیارت رویم ، خود زیارت ، محبت آور است و زیارت و محبت در یکدیگر تاثیر متقابل می گذارند . محبت ، زیارت را در پی دارد و زیارت ، محبت را . نزدیکی مادی و فیزیکی ، قرابت روحی را هم به دنبال می آورد . برعکس ، گریز و دوری از چنین مراکز و مکانهایی ، روح را هم بیگانه و ناآشنا و گریزان می سازد . گاهی که نگاه به حرم و مزار بیفتد ، چشمه محبت می جوشد ، پس ، از تاثیر «تلاقی نگاه و حرم هم نباید غافل بود .

زیارت ، همراه است با سلام دادن به اولیاءالله . اگر زائر بداند که پیامبر یا امام یا هر یک از اهل بیت مدفون در حرم ، زائر را می بینند و می شناسند و سلامشان را جواب می دهند ، محبت پیدا می کند . مهم ، تفهیم این نکات ظریف به کودکان و نوجوانان است .

حضور در جمع افراد بی حال و بی تعهد و هرزه ، روح انسان را به آن سمت سوق می دهد . برعکس ، حضور در جمع انسانهای با معنویت و مراکز مقدس و مراسم

آیینی، تقویت کننده بنیان معنویت است.

اگر بعضی گریزانند، شاید به دلیل خجالت، یا احساس بیگانگی یا به خاطر نپوشیدن طعم محبت اهل بیت است. چه بسا اگر بپوشند، مشتاق شوند. مثل آنان که از غذایی نمی‌خورند، چون تا به حال نخورده‌اند. همین که یک لقمه بخورند و مزه آن را بفهمند، ادامه خواهند داد.

ایجاد فضای روحی برای کودکان در رابطه با اهل بیت به این معنی است. تاثیرپذیری از «جو» بسیار نیرومند است. چه جوی که در یک خانه و مدرسه به وجود می‌آید، چه در سطح یک کشور و جامعه. چه مانعی دارد که توفیق اجباری برای آنان فراهم کنیم تا «جذب اختیاری را در پی داشته باشد»؟

گاهی اگر نگاه به یک بقعه و حرم یا مسجد بیفتد، کشش ایجاد می‌کند. آیا نمی‌توان وقف درختهای میوه و توت را برای عموم، در کنار مسجدها و حسینیه‌ها و بهره‌مندی رایگان مردم از آنها را دارای این تاثیر دانست؟ یا اینکه در قدیم، حیاط برخی مساجد دو در داشت که بعنوان «راه عبور» مردم استفاده می‌شد، در همین عبور و تلاقی نگاه گاهی دلها جذب فضای روحانی و معنوی مسجد می‌شد.

حتی ایفای نقش در یک نمایشنامه یا فیلم در قالب یک چهره مقدس و در نقش اهل بیت یا وابستگان به این خاندان، خود به خود محبت می‌آفریند و بازیگر و هنرمند، به آن چهره‌ها علاقه پیدا می‌کند. این نیز نوعی ایجاد فضای روحی و معنوی نسبت به اهل بیت است. (۱۲۶).

۱۶- معرفی کتاب و نگارش مقاله و شعر

این نوعی کار فرهنگی است که با شناختن و شناساندن کتابهای خوب، جذاب و

سازنده در مورد اهل بیت علیهم السلام، از علاقه به مطالعه بچه ها استفاده کنیم. کتابی که به مسابقه می گذاریم یا برای تلخیص پیشنهاد می کنیم یا موضوعی که برای مقاله نویسی و شعر و قصه، حتی عکس و نقاشی می دهیم، اگر سوژه های اهل بیتی داشته باشد مفید است. با کشاندن روزنامه دیواری و فعالیتها فرهنگی تبلیغاتی دانش آموزان به این سمت و سوی، یا درخواست خاطره نویسی از موضوعاتی چون زیارت، عاشورا، نیمه شعبان، شب قدر، مجالس سوگواری و امثال اینها می توان به تقویت این حس و علاقه کمک کرد. (۱۲۷).

شناسایی اینگونه کتابهای موفق و جاذب و معرفی شوق آفرین آنها، هم ذوق می خواهد، هم تخصص. موضوع و سوژه دادن نیز در برنامه های فوق برنامه همین طور است.

۱۲- قصه های دلدادگان

به جز داستانهایی از زندگی اهل بیت که در جای خود، تاثیر عاطفی و محبت آور دارد، (۱۲۸) نقل قصه ها و سرگذشتهای کسانی که شیفته این خاندان بوده و هستند و این محبت در زندگی، فداکاری، ایثار، خدمات و حالات خاص و زیارتها و توسل های آنان مشهود بوده، برای جذب به این خاندان و ایجاد محبت، مفید است.

داستان شیفتگی ابوذر به پیامبر خدا، عشق او پس قرنی به آن حضرت، محبت های عمیق یاران و اصحاب حضرت علی علیه السلام به آن حضرت، نمونه هایی از دلباختگی یاران سید الشهداء، کسانی که در راه زیارت ائمه چه در حال حیاتشان یا پس از وفاتشان و نسبت به زیارت مرقد های ائمه، عشق و اخلاص و رنجها و تلاشها داشته اند، آنان که با همه سختگیریهای بنی امیه و بنی عباس نسبت به موالیان اهل بیت، همچنان به محبت آنان وفادار می ماندند

، آنان که برای زیارت کربلا از همه چیز می گذشتند ، شیفتگان دیدار حضرت مهدی علیه السلام و ره یافتگان به وصال آن محبوب و شوق و دلدادگیهای منتظران ، آنچه در ایام دفاع مقدس در حالات و روحیات و جانفشانیهای رزمندگان و شهدا جلوه می کرد و به خاطر کربلا- و به شوق زیارت و به عشق عنایات حضرت مهدی و حضرت زهرا در جبهه ها حماسه می آفریدند و فدای این عشق مقدس می شدند ، آنان که به خاطر عشق به اهل بیت ، عظیم ترین خدمات و کارهای خیر و خرجها واحسانها را داشته اند ، داستان حواریون و یاران ویژه هر یک از ائمه ، و . . . بسیاری از اینگونه سرگذشتها و حکایات ، اثر شگفت دارد ، بخصوص برای کودکان و نوجوانان که گرایش شدید به قصه دارند و از داستانها «الگو» می گیرند و نسبت به «قهرمان های قصه ها دل بستگی و علاقه پیدامی کنند .

البته زبان گفتاری و نوشتاری اینگونه داستانها هر چه شیرین تر و شیواتر و هنرمندانه تر باشد ، میزان تاثیر بیشتر است .

۱۸- تشکلهای هیئتی

برنامه های خودجوش نوجوانان که کار گروهی انجام می دهند ، مثل فعالیتهایی که در نیمه شعبان و برگزاری جشن دارند ، یا تشکیل هیئت در محله و راه انداختن دسته عزاداری یا آراستن مسجد و حسینیه و تکیه و برنامه های ایستگاههای صلواتی آب و شربت و اطعام و احسان و . . . همه گره زنده قلب نوجوانان با تشکیلات اهل بیت علیهم السلام است . بچه هازمینیه های روحی دارند . اینها را باید به کار گرفت و در محله های مختلف از خود آنان «هیئت درست کرد تا خودشان مسؤولیت آن را به عهده بگیرند تا فعال تر شوند . ایام محرم یکی از مناسبترین فرصتهای ایجاد اینگونه تشکلهای هیئتی و

گروه بندی های مذهبی از دانش آموزان بخصوص درمقطع راهنمایی و اوایل دبیرستان است. اینگونه تشکلهای مقدس، عضویت در شبکه گسترده ولایت و محبت اهل بیت و امام حسین علیه السلام، بامحوریت آن خاندان پاک است و کمتر مسائل بانندی و گروهی و جناحی دارد و جاذبه اش فراگیرتر است.

در عاشورا و نیمه شعبان، به خاطر شور عمومی مردم، بچه ها جذب اینگونه مراسم می شوند. برای استفاده از این حس خودجوش بچه ها و جهت دادن آن برای ایام دیگر باید سرمایه گذاری و وقت گذاری و برنامه ریزی کرد. وقتی بچه ها برای خودشان در ارتباط با ائمه علیهم السلام، صاحب علم و پرچم و دسته و هیئت می شوند، احساس تشخیص می کنند. این احساس تشخیص، در آنان ایجاد مسؤولیت و تعهد می کند و آنان را با اهل بیت، مرتبط می سازد، چون حس می کنند که در این رابطه ها، شخصیت و هویت مستقلی یافته و مورد توجه قرار گرفته و به حساب آمده اند.

پرچم و علم و کتیبه و هیئت، نشانه تشخیص یک گروه است و تاثیر وحدت بخشی و انسجام آفرینی و ایجاد علقه و پیوند دارد. به تعبیر شهید پاک نژاد:

«با نیم متر چوب و نیم متر پارچه سیاه، می توان موجی از احساسات بی دریغ درباره بزرگسالار شهیدان مشاهده کرد که در هیچ جا نمونه ای از آن دیده نمی شود؛ در حالی که برای تشکیل اجتماع حتی کوچکی باید متحمل زحمات زیادی گردید.» (۱۲۹).

دسته های عزاداری و هیئت های سنتی، علاوه بر نقش حفظ فرهنگ عاشورا و اهل بیت، به نحوی تمرین تشکل و سازماندهی بر محور امام حسین علیه السلام با محتوایی مقدس و آدابی خالصانه و عاشقانه است.

چند نکته تکمیلی

مقدمه

با همه اهمیتی که برای محبت و دوستی

با خاندان پیامبر صلی الله علیه و آله قائلیم ، اگر این ایجاد علاقه ، به صورت درست و دقیق و آموزشهای صحیح همراه نباشد ، چه بسا نوعی غرور ، غفلت و افراط پیش آید و نتیجه معکوس دهد . از این رو توجه به چند نکته در این مورد ، ضروری است ، تا این محبت مقدس اثربخش تر باشد و از آفات مصون بماند .

۱ . پیوند محبت با عمل

در محبت اهل بیت علیهم السلام و ایجاد آن در دل بچه ها ، باید از یکسو نگری ، هم پرهیز داشت و هم پرهیزشان داد . آمیختن «محبت به «عمل ، کار اصلی ماست تا صرف محبت و عشق به اهل بیت علیهم السلام (منهای عمل و تقوا و تبعیت) غرور برای محبان نیآورد . اگر جز این باشد ، یا محبت ، راستین نیست یا آمیخته به عوامل خنثی کننده تاثیر عشق و علاقه است .

محبت ، در صورت ناب و عمیق بودنش ، دوست و دوستدار را هم رنگ و همراه می سازد . محبت چه به خدا باشد ، یا پیامبر ، یا امامان یا هر شخص دیگر ، اگر واقعی باشد ، انسان را از مخالفت و ناراضی ساختن محبوب و کار برخلاف خواسته و میل و رضای او باز می دارد . اگر در عین ادعای عشق و دوستی ، کاری کنیم که دوست را برنجاند ، عاشق و دوستدار نیستیم ، بلکه یک مدعی هستیم که دلیلی بر اثبات ادعا نداریم .

امام صادق علیه السلام در حدیثی خطاب به مفضل ، ضمن دسته بندی شیعیان نسبت به محبت اهل بیت و اینکه انگیزه های رابطه دوستی با اهل بیت نزد اشخاص ، مختلف است ، از گروهی نام می برد که دوستداران واقعی اند :

« . . . و فرقه احبونا و حفظوا قولنا

واطاعوا امرنا ولم يخالفوا فعلنا ، فاولئك منا و نحن منهم . (۱۳۰) .

گروهی ما را دوست دارند ، سخن ما را حفظ می کنند ، فرمان ما را پیروی می کنند و با کار ما مخالفت نمی کنند . اینان از ما آیند و ما از آنانیم .

امام صادق علیه السلام درباره ادعای محبت خدا فرموده است :

تعصى الاله وانت تظهر حبه هذا محال فى الفعال بدیع

لو كان حبك صادقا لاطعته ان المحب لمن يحب مطيع (۱۳۱)

خدا را نافرمانی می کنی در حالی که اظهار محبت او را می کنی ، این محال است و در میان کارها پدیده تازه ای است .

اگر عشق تو راست باشد او را اطاعت می کنی ، چرا که عاشق ، نسبت به محبوب خود ، فرمانبردار است .

اظهار دوستی با خدا باید همراه با تبعیت و اطاعت باشد نه معصیت ، چون حب صادقانه به اطاعت مجبانه منجر می شود . ادعای دوستی با اهل بیت علیهم السلام ولی اهل گناه و آلودگی بودن نوعی تناقض است . باید تفهیم کرد که هر چند که دین ما ، دین حب و محبت است ولی محبتی صادقانه است که به همرنگی و هماهنگی کشیده شود . همچنان که دو نفر وقتی به هم محبت دارند ، به خاطر همین محبت می کوشند مثل هم باشند و ازرنجاندن و مخالفت دیگری پرهیز کنند تا رشته محبت و دوستی گسسته نشود .

حدیثی از امام رضا علیه السلام گویای همین نکته است که نباید به اتکای دوستی اهل بیت علیهم السلام ، «عمل صالح را رها کرد و گفت که علی علیه السلام داریم چه غم داریم و امثال اینها :

«لاتدعوا العمل الصالح والاجتهاد فى العباده اتكالا على حب آل محمد ولاتدعوا حب آل محمد والتسليم لامرهم اتكالا على العباده ، فانه لا يقبل

احدهما دون الاخر» . (۱۳۲) .

نه عمل صالح و تلاش در عبادت را به اتکای محبت اهل بیت علیهم السلام رها کنید و نه محبت و دوستی اهل بیت علیهم السلام و تسلیم آنان بودن را به اتکای عبادت ، چرا که هیچ کدام بدون دیگری پذیرفته نیست .

آری . . . آمیختن «محبت اهل بیت علیهم السلام ، به «عمل صالح و بندگی . (۱۳۳) .

عشق به اهل بیت ، باید همراه با عشق به نیکان و نیکی ها و کارهای شایسته و بندگان صالح باشد . این نشانه صدق محبت است . امام سجاده علیه السلام در مناجات محیین از خداوند ، محبت خدا را ، محبت دوستان خدا را و محبت هر عملی را که بنده را به قرب خدا می رساند ، درخواست می کند . (۱۳۴) .

علی علیه السلام فرمود :

«من احبنا فلیعمل بعملنا ولیتجلبب الورع . (۱۳۵) .

هر که ما را دوست بدارد ، باید مثل ما عمل کند و پرهیزکاری را همچون جامه و پوشش (جلباب) خود قرار دهد .

دوستداری و شیعه گری ، جز با متابعت عملی و پیروی به اثبات نمی رسد و شیعه یعنی پیرو . از پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله روایت است :

«ان شیعتنا من شیعتنا و تبعنا فی اعمالنا» (۱۳۶) .

یقینا پیروان ما کسانی اند که در کارهایمان از ما متابعت و پیروی می کنند .

از امام زمان «عج هم روایت است :

«فلیعمل کل امرء منکم ما یقرب به من محبتنا ولیتجنب ما یدنیه من کراهتنا و سخطنا . . . » (۱۳۷) .

هر کدام از شما کاری کند که او را به محبت ما نزدیک و از ناخوشایندی و خشم ما دور سازد .

پس نوع عمل است که ما را به اهل بیت علیهم السلام نزدیک یا

دور می سازد و محبوب یا منفور آنان می شویم . محبت هم در دل است ، هم بر زبان جاری می شود ، هم در عمل انسان بروز می کند . این که در حدیث است پیامبر به علی علیه السلام فرمود : «برخی تو را تنها در دل دوست دارند ، بعضی دوستدار قلبی و زبانی تواند ، برخی هم با دل دوست می دارند ، با زبان کمک می کنند و با شمشیرشان به یاری تو می شتابند ، پاداش آنان برابر با پاداش این امت است . » (۱۳۸) گویای این است که محبت ، جنبه عملی هم دارد و همان ملاک صدق در محبت است . تاکید ائمه معصومین بر اینکه شیعه ، با عمل شایسته خود ، موجب زینت و آراستگی آنان باشند ، نه مایه شرمندگی و عیب و عار ، اشاره به همین بعد عملی محبت و موالات با خاندان عصمت است . امام صادق علیه السلام فرمود :

«معاشر الشیعه ! کونوا لنا زینا ولا تکونوا علینا شیئا» . (۱۳۹) .

ای گروه شیعه ! برای ما زینت باشید ، نه موجب ننگ و عیب .

آنچه که جاذبه می آفریند ، عمل و رفتار شیعه است .

۲ . نشانه های محبت

۲ . نشانه های محبت

گاهی امر ، بر خود انسان هم مشتبه می شود و خود را شیعه یا محب اهل بیت می پندارد ، در حالی که شعار و ادعایی بیش نیست . برای شناخت محبت اهل بیت ، باید سراغ نشانه های آن رفت . نشانه های عشق راستین نسبت به اهل بیت ، اینهاست :

۱ - عمل و تقوا

در نکته پیشین ، به تفصیل در این باره بحث شد .

۲ - عشق به دوستان اهل بیت علیهم السلام

اگر شیفته اهل بیتیم ، باید دوستان آنان را هم دوست بداریم . محبت های طولی و سلسله ای ، نشانه محبت به محبوب است . اگر کسی را دوست می داریم ، بطور طبیعی باید از کارها و اشخاصی که مورد محبت اوست نیز خوشمان آید . می توان این عشق طولی را چنین ترسیم کرد :

محبت به خدا محبت به رسول خدا محبت به اهل بیت محبت به شیعیان اهل بیت .

امام علی علیه السلام فرموده است :

«من احب الله احب النبی ، و من احب النبی احبنا ، و من احبنا احب شیعتنا» . (۱۴۰) .

هر کس خدا را دوست بدارد ، پیامبر را هم دوست می دارد . کسی که دوستدار پیامبر باشد ما (اهل بیت) را هم دوست دارد و هر که ما را دوست بدارد ، پیروان ما را هم دوست خواهد داشت .

امام علی علیه السلام فرمود: هر کس خوش دارد که بداند آیا دوستدار ماست یا دشمن ما، قلب و دل خود را بیازماید (و به دل خود رجوع کند) اگر دوست ما را دوست بدارد، پس دشمن ما نیست و اگر دوست ما را دشمن بدارد، پس دوستدار ما نیست:

«من سره ان يعلم امحب لنا ام مبغض فليمتحن قلبه، فان كان يحب ولنا لنا فليس بمبغض لنا و ان كان يبغض ولنا فليس بمحب لنا...» (۱۴۱).

به فرموده امام صادق علیه السلام: «من تولى محبنا فقد احبنا». (۱۴۲) هر که با دوست ما دوستی کند، ما را هم دوست داشته است.

۳- بیزاری از دشمنان

دوستدار اهل بیت، نمی تواند با دشمنان آنان دوستی داشته باشد. دریک دل دو محبت در عرض هم نمی گنجد. با محبت اهل بیت نیز، محبت دشمنانشان سازگار نیست. بحث مهم تولی و تبری در همین جام طرح می شود

شیعه و موالی اهل بیت ، بی خط و بی موضع نیست و با مخالفان اهل بیت ، مودت و طرح دوستی نمی ریزد . کفر به طاغوت نیز در کنار ایمان به خدا بلکه جلوتر از آن مطرح است .

کفر و ایمان قرین یکدگرند هر که را کفر نیست ، ایمان نیست

امام باقر علیه السلام ، در ذیل آیه ای که می فرماید : خداوند برای هیچ کس دودل در سینه اش قرار نداده است (۱۴۳) از امیرالمؤمنین علیه السلام روایت کرده که فرمود :

«لایجتمع حبا و حب عدونا فی جوف انسان ...» (۱۴۴) .

محبت ما و محبت دشمنان ما در دل یک انسان جمع نمی شود ، چون خداوند برای انسان دو قلب قرار نداده که با یکی این را دوست بدارد بایکی آن را دشمن بدارد . دوستدار ما باید محبت خود را برای ما خالص سازد ، همچنان که طلا در دل آتش خالص و بی آرایش می شود . پس هر که می خواهد محبت ما را بشناسد دل خود را امتحان کند ، اگر در دل او در کنار محبت ما محبت دشمن ما هم باشد ، از ما نیست ، ما هم از او نیستیم .

در حدیث دیگر ، امام صادق علیه السلام در پاسخ کسی که گفت : فلانی ولایت شما را دارد ولی نسبت به برائت از دشمنانتان سست است ، فرمود :

«هیئات ! کذب من ادعی محبتنا ولم یتبرء من عدونا» . (۱۴۵) .

آنکه مدعی ولایت و محبت ماست ، ولی از دشمن ما بیزاری نمی جوید ، دروغ می گوید .

۴ - آمادگی برای بلا و رنج

اینکه دوستداران اهل بیت علیهم السلام باید آماده رنجها و سختیها باشند ، نشان دیگری از این است که محبت و ولایت ، بدون آمادگی برای تحمل سختی لوازم آن ، پذیرفته نیست . به فرموده امام

علی علیه السلام :

«من احبنا اهل البيت فليستعد عدو للبلاء» . (۱۴۶) .

هر کس ما اهل بیت را دوست می دارد ، پس وسایل و مقدمات تحمل بلا و سختی را آماده سازد .

راه عشق و محبت ، راه دشوار و پرخطر و بلاخیز است و عاشق صادق هرگز از این رنجها نمی گریزد ، بلکه به استقبال آن می شتابد و رنج در راه معشوق برایش لذت بخش است . به گفته حافظ :

نازپرود تنعم نبرد راه به دوست عاشقی شیوه رندان بلاکش باشد

باز به گفته خواجه شیراز :

بحری است بحر عشق که هیچش کناره نیست آنجا جز آنکه جان بسپارند ، چاره نیست

نیز ، خون دل خوردن و تحمل کردن ، نشان دیگری از عشق است .

جام می و خون دل هر یک به کسی دادند در دایره قسمت ، اوضاع چنین باشد

همواره «ولا» با «بلا» و عشق با سختی همراه بوده است : «البلاء للولاء» .

هر که در این بزم مقرب تر است جام بلا بیشترش می دهند

۳. پرهیز از غلو

یکی از آفات راه محبت ، غلو و زیاده روی در عقیده و اظهار دوستی نسبت به اهل بیت علیهم السلام است . خود ائمه هم در زمان خود با پدیده غلو مواجه بودند و با کسانی که نسبت به آنان عقیده خدایی داشتند بشدت برخورد می کردند و از آنان برائت می جستند . در این زمینه هم حدیث زیاد است ، از جمله امام صادق علیه السلام فرمود :

«احذروا علی شبابکم الغلاه لا یفسدونهم ، فان الغلاه شر خلق الله ، یصغرون عظمه الله و یدعون الربوبیه لعباد الله . (۱۴۷) .

جوانان خود را از غلات برحذر دارید که فاسدشان نکنند ، غلات بدترین خلق خدایند ، عظمت خدا را کوچک می شمارند و

برای بندگان خدا مقام ربوبیت ادعا می کنند .

افراط در ستایش و رساندن پیامبر و ائمه به مقام الوهیت و خدایی غلو» است . محبت نباید سر از غلو در آورد که به هلاکت می انجامد . علی علیه السلام فرمود :

«هلک فی رجلان : محب غال و مبغض قال (۱۴۸) .

درباره من دو گروه به هلاکت افتادند : دوستدار غلوکننده و دشمن کینه توز .

پیامبر و امامان ، پیش از آنکه نبی و امام باشند ، «عبد» بودند که پروردگار داشتند . فرموده اند که ما را از حد ربوبیت پایین بیاورید آنگاه هر چه می خواهید بگویید . امام علی علیه السلام فرموده است :

«ایاکم والغلو فینا ، قولوا : انا عبید مریوبون و قولوا فی فضلنا ماشئتم . (۱۴۹) .

از غلو درباره ما بپرهیزید ، بگویید که ما بندگانی هستیم تحت اراده رب ، و هر چه خواستید در فضیلت ما بگویید .

پدیده غلو در تاریخ اسلام ، موجب گمراهی عده ای شده است . این غلو ، بویژه نسبت به حضرت علی علیه السلام بیشتر بروز کرده است . آن حضرت در اشاره به این گمراهی و انحراف فکری می فرماید :

«مثلی فی هذه الامه مثل عیسی بن مریم ، احبه قوم فغالوا فی حبه فهلکوا و ابغضه قوم فهلکوا» (۱۵۰) .

مثل من در این امت ، همچون عیسی بن مریم است ، گروهی او را دوست داشتند و در محبت ، غلو و افراط کردند و به هلاکت افتادند ، گروهی هم دشمنش شدند و هلاک گشتند .

حب افراطی همیشه دورکننده از حق است . علی علیه السلام در سخنی خطاب به خوارج نهروان فرمود :

در مورد من دو گروه به هلاکت خواهند افتاد : یکی دوستداران افراطی که حب

آنان را به راه ناحق می کشاند ، یکی هم دشمنان افراطی . (۱۵۱) .

حب افراطی و نسبت دادن مقام و شان الوهیت برای ائمه ، نوعی بدعت و شرک بود که به وسیله دوستان نادان یا دشمنان عنود ، در تاریخ اسلام پدید آمد و برای شیعه و ائمه در دسرهایی داشت و هنوز هم برخی از آن اعتقادات و گرایشها ، دستاویز دشمنان برای حمله به تشیع می گردد . دشمنان اهل بیت ، خود از کمک کاران نشر اینگونه افکار و آثار بوده هستند ، چون از این رهگذر ، می توانند چهره شیعه را وارونه نشان دهند . (۱۵۲) .

البته خطر دیگری از سوی دیگر است . در برخی مناطق و محافل هم به بهانه خوف از خطر غلو ، نقل فضایل و مناقب اهل بیت را که در روایات قطعی آمده است ترک می کنند و هر فضیلتی را که کمی با عقل بشر جور نیاید ، به نام غلو ، رد می کنند که این هم درست نیست و خواسته دشمن است .

مخالفان شیعه ، ما را به غلو نسبت می دهند .

ما ضمن آنکه باید از غلو پرهیزیم و گرفتار انحراف در عقیده نشویم ، پاسخی هم برای رد اتهامات آنان داشته باشیم و مرزی میان «غلو» و «بیان فضایل بشناسیم تا بتوانیم شبهات آنان را دفع کنیم .

به هر حال ، باید سطح فکر و ظرفیت نوجوانان و کودکان را در نظر گرفت و احادیث و فضایل قابل درک و هضم برایشان گفت .

صرف اینکه سخنی در احادیث آمده است ، مجوز نقل آن برای عموم نیست . گاهی عدم تناسب مطلب با کشش فکری شنوندگان یا خوانندگان ، آنان را مساله دار می کند و

منکر اصل دین و عقاید می شوند .

یک میدان و دو هجوم

یک میدان و دو هجوم

از آنجا که ایجاد محبت اهل بیت ، کاری فرهنگی و احداث خاکریز دفاعی در برابر «شیخون فرهنگی است ، این نوشته که مقایسه ای میان هجوم نظامی و تهاجم فرهنگی است ، برای تکمیل این بحث ، آورده می شود . (۱۵۳) .

نه «مرز» ، تنها آبی و خاکی است ، نه حمله ، تنها زمینی و هوایی !

نه هجوم ، فقط نظامی است ، نه شکست و ضربه ، فقط مادی .

«تهاجم فرهنگی ، خطرناکتر از «هجوم نظامی است .

در هجوم نظامی ، طمع به خاک است و زمین ، در شیخون فرهنگی طمع به اخلاق است و دین !

هجوم نظامی با سر و صدا و سرعت است ، تهاجم فرهنگی ، آهسته و آرام .

آن ترسناک و نفرت آفرین است ، این فریبنده و جذاب ، .

آن ، افراد را به دفاع و مقاومت وا می دارد ، این به استقبال و پذیرش می فرستد .

کشته آن ، «شهید» است و مرده این ، پلید !

شهادت ، دوست داشتنی است ، اما ابتدال ، نفرت انگیز .

در هجوم نظامی ، دشمن اعلام جنگ و دشمنی می کند و مهاجم فرهنگی ، اعلام دوستی ! ...

در حمله نظامی ، صفر اولین گلوله ، همه را متوجه خطر می سازد ، اما در تهاجم فرهنگی گاهی تا شلیک گلوله آخر دشمن ، هنوز عده ای شیخون را باور نمی کنند .

آن پیداست ، این پنهان !

در آنجا ، زمین از دست می رود ، اینجا شرف و دین .

آنجا ، درگیری با دشمن ، در مرزهاست ، اینجا آسیب از حمله دشمن ، درون خانه هاست .

آنجا ، بمبهای خوشه ای

می ریزند ، اینجا شک و دودلی می انگیزند .

آنجا سلاح ، موشک و بمب است ، اینجا ماهواره و امواج تصویری .

در میدان حمله نظامی ، پادگانها ، مقرها و خطوط و خاکریزها بمباران می شود ، در تهاجم فرهنگی مدرسه ها مطبوعات ، اندیشه ها و عقیده ها .

در آن درگیری ، کوه و دشت و دریا میدان برخورد است ، در این مقابله ، نبرد در عرصه مجلات ، رمانها ، فیلمها و کتابهاست .

آنجا میدان مبارزه محدود است ، اینجا گسترده ، .

آنجا جنگی آشکار است ، اینجا غارتی پنهان ، .

اسیران آن میدان ، «آزاده اند ، و گرفتاران این میدان ، «معتاد» و «آلوده» .

آنجا ، شهادت ، خانواده ای را سربلند می سازد ، اینجا اعتیاد و ابتذال ، دودمانی را شرمگین می سازد .

پدر یک شهید ، عزیز است ، پدر یک آلوده ، سرافکنده !

در میدان نظامی ، مجروح را به عقب بر می گردانند تا مداوا شود ، در صحنه فرهنگی ، پس از اولین زخم و ترکش ، به خطوط جلوتر انتقال می یابد .

تیر و ترکش ، بر سر و دست می نشیند ، ولی زهر هوس و ویروس گناه ، برایمان و اندیشه آسیب می رساند .

در هجوم نظامی ، دشمن از مرز آبی و خاکی وارد می شود ، در تهاجم فرهنگی ، از مرز فکری و روحی .

آسیب خورده آن ، انگیزه مبارزه و خصومت پیدا می کند و نیش خورده این ، خلع سلاح و بی انگیزه می شود .

تشییع جنازه یک شهید ، شهری را روح حماسه می بخشد ، اما آلودگی نسلی به ابتذال ، روح جامعه را افسرده می سازد .

هجوم نظامی ، یک ملت را مقاومتر می کند ، و هجوم

فرهنگی ، سست تر می سازد .

آنجا فشنگ ، شلیک می شود ، اینجا آهنک ، پخش می شود .

آنجا در پی «ماه اند ، اینجا دنبال «ماهواره .

گذرگاههای آن جبهه ، سربالایی است ، و عرصه های این میدان ، سرازیری .

آنجا از خود می گذرند تا به خدا برسند ، اینجا از خدا می گذرند تا به خود برسند .

قربانیان آن ، شهید راه «معروف اند ، و قربانیان این ، کشته بیراهه منکر» !

بکوشیم تا از مجروحان این جبهه و ترکش خوردگان این حمله نباشیم .

اگر هم آسیب دیده ایم ، به درمانگاه «توبه برویم و . . . تا دیر نشده ، غده گناه را «جراحی کنیم .

آیا سلامت روح و فکر ، به اندازه «جسم مهم نیست ؟ !

پی نوشتها

(۱) کلیات سعدی ، چاپ امیرکبیر ، ص ۷۱۵ .

(۲) امام صادق علیه السلام : «الحب افضل من الخوف (بحارالانوار ، ج ۷۵ ، ص ۲۲۶) .

(۳) شوری ، آیه ۲۳ .

(۴) پیامبر اسلام : لو ان عبدا جاء يوم القيامة بعمل سبعين نبيا ما قبل الله ذلك منه حتى يلقاه بولائتي و ولاية اهل بيتي . (كشوف الغمه ، ج ۲ ، ص ۱۰) .

(۵) ابیاتی از مثنوی «اهل بیت آفتاب از نویسند .

(۶) الغدير ، ج ۲ ، ص ۳۰۳ .

(۷) احقاق الحق ، ج ۱۸ ، ص ۴۹۸ .

(۸) بحارالانوار ، ج ۷۵ ، ص ۳۴۸ .

(۹) بشاره المصطفی ، ص ۲۲۲ .

(١٠) ينابيع الموده ، ج ١ ، ص ٧٨ .

(١١) بحار الانوار ، ج ٦٧ ، ص ٢٢ .

(١٢) همان ، ج ١٦ ، ص ١٩٠ .

(١٣) ميزان الحكمه ، ج ٢ ، ص ٢١٥ .

(١٤) بحار الانوار ، ج ٦٦ ، ص ٢٣٨ .

(١٥) به احاديث حب و بغض

در راه خدا مراجعه کنید (بحار الانوار، ج ۶۶، ص ۲۳۶ تا ۲۵۳).

(۱۶) از جمله ر. ک: بحار الانوار، ج ۲۷، ص ۵۱ تا ۲۵۴.

(۱۷) بحار الانوار، ج ۲۲، ص ۳۱۵.

(۱۸) غرر الحکم، حدیث ۶۱۶۹.

(۱۹) اهل البيت في الكتاب والسنة، ص ۳۶۹.

(۲۰) غرر الحکم.

(۲۱) احتجاج طبرسی، ج ۱، ص ۱۹۸.

(۲۲) همان، ص ۱۹۷.

(۲۳) احقاق الحق، ج ۵، ص ۴۲.

(۲۴) ثواب الاعمال، ص ۱۲۴.

(۲۵) احقاق الحق، ج ۱۸، ص ۳۱۰.

(۲۶) امالی طوسی، ص ۲۲۹.

(۲۷) الکافی، ج ۲، ص ۴۹۶.

(۲۸) ثواب الاعمال، ص ۲۲۳.

(۲۹) من لايحضره الفقيه، ج ۲، ص ۵۷۷.

(۳۰) درباره روایات مربوط به زیارت، از جمله ر. ک: «بحار الانوار»، ج ۹۷ تا ۹۹، «من لايحضره الفقيه»، ج ۲، «کامل الزیارات»، «عیون اخبار الرضا».

(۳۱) وسایل الشیعه، ج ۱۰، «میزان الحکمه»، ج ۴ و نیز «چهل حدیث زیارت»، نشر معروف، از نویسندہ.

(۳۲) بحار الانوار، ج ۷۱، ص ۳۵۵.

(۳۳) بحار الانوار، ج ۱۰۱، ص ۹۸.

(۳۴) صحیفه سجادیه ، دعای ۲۵ .

(۳۵) بخشهایی از مقاله «حسینیه دل ، از نویسنده .

(۳۶) وسائل الشیعه ، ج ۳ ، ص ۴۱۱ ، بحارالانوار ، ج ۹۸ ، ص ۱۱۸ .

(۳۷) بحارالانوار ، ج ۹۷ ، ص ۲۳۰ .

(۳۸) بحارالانوار ، ج ۹۷ ، ص ۲۲۸ - ۲۳۰ .

(۳۹) همان .

(۴۰) همان ، ج ۶۳ ، ص ۴۴۸ .

(۴۱) همان ، ج ۱۰۱ ، ص ۱۱۴ .

(۴۲) وسائل الشیعه ، ج ۱۰ ، ص ۴۱۰

، بحارالانوار ، ج ۹۸ ، ص ۱۲۴ و ۱۳۶ .

(۴۳) بحارالانوار ، ج ۹۸ ، ص ۱۲۳ .

(۴۴) همان ، ص ۱۲۱ .

(۴۵) از جمله در برنامه های جنبی «شب شعر عاشورا» که همه ساله در شیراز برگزار می شود ، مراسم تربت نوشانی به افراد جلسه است ، شربت زعفران آمیخته به تربت را در کام همه حضار به مقدار یک قاشق یا نیم استکان می ریزند ، این برنامه ، نقش عجیبی در ایجاد عشق و علاقه به امام حسین علیه السلام و تغییر حالت روحی افراد دارد .

(۴۶) سفینه البحار (چاپ جدید) ، ج ۲ ، ص ۱۷ .

(۴۷) مائده : ۱۱۹ ، توبه : ۱۰۰ ، مجادله : ۲۲ ، بینه : ۸ .

(۴۸) مائده : ۵۴ .

(۴۹) مفاتیح الجنان ، ص ۳۵۰ (زیارت امیرالمؤمنین ، زیارت امین الله) .

(۵۰) مناقب ابن شهر آشوب ، ج ۱ ، ص ۸۵ .

(۵۱) رجال کشی ، ج ۲ ، ص ۴۷۳ و ۳۸۱ .

(۵۲) همان ، ص ۶۸۵ .

(۵۳) تفسیر عیاشی ، ج ۲ ، ص ۲۳۱ .

(۵۴) همان .

(۵۵) بحارالانوار ، ج ۲۶ ، ص ۱۲۴ .

(۵۶) همان ، ص ۱۴۶ .

(۵۷) همان ، ج ۲۳ ، ص ۳۱۳ .

(۵۸) مریم ، آیه ۵۸ .

(۵۹) بحارالانوار ، ج ۲۶ ، ص ۲۲۴ .

(۶۰) غاشیه ، آیه ۲۶ .

(۶۱) بحار الانوار، ج ۷، ص ۲۰۳.

(۶۲) همان، ج ۸، ص ۴۱.

(۶۳) همان.

(۶۴) همان، ج ۲، ص ۲۰۶.

(۶۵) همان، ج ۶۵، ص ۴۳.

(۶۶) همان، ج ۹، ص ۱۱۲.

(۶۷) میزان الحکمه، ج ۵، ص ۲۳۳.

(۶۸) برای مطالعه متن این احادیث فراوان

می توانید از «المعجم المفهرس بحار الانوار ، واژه شیعه ، بهره بگیرید .

۶۹) بحار الانوار ، ج ۲۳ ، ص ۲۳۲ .

۷۰) پیامبر اکرم صلی الله علیه وآله : «اساس الاسلام حبی و حب اهل بیتی ، (کنز العمال ، ج ۱۲ ، ص ۱۰۵) .

امام باقر علیه السلام : «حبنا اهل البيت نظام الدين ، (امالی شیخ طوسی ، ص ۲۹۶) .

۷۱) پیامبر اکرم صلی الله علیه وآله : «من احبنا فقد احب الله و من ابغضنا فقد ابغض الله ، (امالی صدوق ، ص ۳۸۶) ؛ در زیارت جامعه کبیره نیز می خوانیم : من احبکم فقد احب الله .

۷۲) پیامبر اکرم صلی الله علیه وآله : «... من احب هولاء فقد احبني و من ابغضهم فقد ابغضني ، (تاریخ دمشق ترجمه الامام الحسین ، ص ۹۱) .

۷۳) امام باقر علیه السلام : «انی لاعلم ان هذا الحب الذي تحبونا ليس بشیء صنعتموه ولكن الله صنعه ، (المحاسن ، ج ۱ ، ص ۲۴۶) .

۷۴) امام صادق علیه السلام : «حبنا اهل البيت افضل عباده ، (المحاسن ، ج ۱ ، ص ۲۴۷) .

۷۵) امام صادق علیه السلام : «لا تستصغروا مودتنا ، فانها من الباقيات الصالحات ، (مناقب ابن شهر آشوب ، ج ۴ ، ص ۲۱۵) .

۷۶) بحار الانوار ، ج ۲۷ ، ص ۱۹۳ .

۷۷) میزان الحکمه ، ج ۲ ، ص ۲۳۷ .

۷۸) بحار الانوار ، ج ۱۷ ، ص ۱۳ ؛ میزان الحکمه ، ج ۲ ، ص ۲۴۲ .

۷۹) بحار الانوار ، ج ۳۷ ، ص ۳۳۵ .

۸۰) همان ، ج ۶ ، ص ۱۸۷ .

۸۱) این آثار و عناوین بر گرفته از کتاب «اهل البيت في الكتاب والسنة محمدی ری شهری است .

۸۲) پیامبر اکرم صلی الله علیه وآله : «حبنا اهل البيت يكفر الذنوب

و يضاعف الحسنات (ارشاد القلوب ، ص ٢٥٣) .

٨٣) امام صادق عليه السلام : «لا يحبنا عبد حتى يطهر الله قلبه (دعائم الاسلام ، ج ١ ، ص ٧٣) .

٨٤) امام صادق عليه السلام : «من احبنا اهل البيت و حقق حبنا فى قلبه جرت ينابيع الحكمة على لسانه (المحاسن ، ج ١ ، ص ١٣٤) .

٨٥) پیامبر اکرم صلی الله علیه وآله : «حب اهل بيتى و ذريتى استكمال الدين (امالى صدوق ، ص ١٦١) .

٨٦) پیامبر اکرم صلی الله علیه وآله : «شفاعتى لامتى من احب اهل بيتى و هم شيعتى (تاريخ بغداد ، ج ٢ ، ص ١٤٦) .

٨٧) پیامبر اکرم صلی الله علیه وآله : «اكثرکم نورا يوم القيامة اكثرکم حبا لآل محمد» ، (بشاره المصطفى ، ص ١٠٠) .

٨٨) پیامبر اکرم صلی الله علیه وآله : «من احبنا اهل البيت حشره الله تعالى آمنا يوم القيامة ، (عيون اخبار الرضا ، ج ٢ ، ص ٢٢٠) .

٨٩) پیامبر اکرم صلی الله علیه وآله : «اثبتکم قدما على الصراط اشدکم حبا لاهل بيتى ، (فضائل الشيعة ، ص ٤٨) .

٩٠) امام صادق عليه السلام : «والله لا يموت عبد يحب الله و رسوله و يتولى الائمة عليهم السلام فتمسه النار» ، (رجال نجاشى ، ج ١ ، ص ١٣٨) .

٩١) پیامبر اکرم صلی الله علیه وآله : «من احبنا اهل البيت فى الله حشر معنا و ادخلناه معنا الجنة ، (كفايه الاثر ، ص ٢٩٦) .

٩٢) پیامبر اکرم صلی الله علیه وآله : «اعلى درجات الجنة لمن احبنا بقلبه و نصرنا بلسانه و يده ، (المحاسن ، ج ١ ، ص ٢٥١) .

٩٣) پیامبر اکرم صلی الله علیه وآله : «من اراد ان ينجو من عذاب القبر فليحب اهل بيتى . . . و .

من اراد دخول الجنة بغير حساب فليحب اهل بيتي فوالله ما احبهم احد الا ربح الدنيا والآخرة ، (مقتل الحسين خوارزمي ، ج ١ ، ص ٥٩) .

(٩٤) بحار الانوار ، ج ٢٧ ، ص ٧٨ .

(٩٥) بحار الانوار ، ج ١٦ ، ص ٣٥٦ .

(٩٦) همان ، ج ٢٣ ، ص ٢٥٠ (لا تستصغر مودتنا فانها من الباقيات الصالحات) .

(٩٧) الغدير ، ج ٢ ، ص ٢٩٥ .

(٩٨) نامش سفیان بن مصعب است . وی از شاعران برجسته شیعه و مورد عنایت اهل بیت بود که عمده شعر او پیرامون مدح و مرثیه اهل بیت است . در زمان امام صادق علیه السلام می زیست . برای آشنایی با چهره او ، از جمله ر . ک : ماهنامه کوثر ، شماره ٢٤ (اسفند ٧٧) و «سفیان بن مصعب از : سید هاشم محمد .

(٩٩) مستدرک وسائل الشیعه ، ج ٢ ، ص ٦٢٥ .

(١٠٠) درباره او ر . ک : ماهنامه کوثر ، شماره ٢٠ (آبان ٧٧) و «ابوالاسود الدؤلی فی المیزان از : محمد المنصور .

(١٠١) بحار الانوار ، ج ٨ ، ص ٥٢ .

(١٠٢) روزنامه جمهوری اسلامی ، ١٦ اردی بهشت ٧٨ .

(١٠٣) الغدير ، ج ٢ ، ص ٣٦١ .

(١٠٤) بحار الانوار ، ج ٥١ ، ص ١٤٨ .

(١٠٥) همان ، ص ١٣٧ (طوبی لک ان ادر کته و یا طوبی من ادر که) .

(١٠٦) العوالم ، بحرانی ، ج ١١ ، ص ١٣٦ .

(١٠٧) همان ، ص ٥٥٢ .

(١٠٨) همان ، نقل از تهذیب ، ج ٨ ، ص ١١٢ .

(١٠٩) در زمینه نامها و تاثیر اینگونه نامگذاریها ر . ک : «جرعه ای از کوثر» ، علی رضا سبحانی نسب .

(١١٠) در این زمینه به «الغدير» علامه امینی ، ج ٣ ، بحث «عید الغدير

فی الاسلام مراجعه شود ، نیز جزوه «عید غدیر در اسلام از نویسنده ، «چهل حدیث غدیر» از : محمود شریفی .

(۱۱۱) دیباچه ای بر رهبری ، ناصرالدین صاحب الزمانی ، ص ۶۹ .

(۱۱۲) همان ، ص ۲۱۸ .

(۱۱۳) در زمینه نقش الگو و قهرمان از جمله ر . ک : «الگوهای تربیت کودکان و نوجوانان محمد علی کریمی نیا ، «نقش اسوه ها در تبلیغ و تربیت مصطفی عباسی مقدم «جوان و «کودک ، فلسفی ، «انسان کامل ، شهید مطهری ، «دیباچه ای بر رهبری ناصرالدین صاحب الزمانی .

(۱۱۴) تحف العقول ، ص ۴۱۶ .

(۱۱۵) ان ذکر الخیر کتیم اوله و اصله و فرعه و معدنه و ماواه و منتهاه (مفاتیح الجنان ، ص ۵۴۹) .

(۱۱۶) ثلاثه تورث المحبه : الدین والتواضع والبذل (بحار الانوار ، ج ۷۵ ، ص ۲۲۹) .

(۱۱۷) بحار الانوار ، ج ۳۳ ، ص ۲۶۰ .

(۱۱۸) بحار الانوار ، ج ۱۳ ، ص ۳۵۱ و ج ۶۷ ، ص ۲۲ .

(۱۱۹) میزان الحکمه ، ج ۲ ، ص ۲۲۹ (به نقل از بحار الانوار ، ج ۱۴ ، ص ۳۸) .

(۱۲۰) بحار الانوار ، ج ۲ ، ص ۳۱ .

(۱۲۱) الکافی ، ج ۱ ، ص ۱۹۳ .

(۱۲۲) رحم الله امرءا اجتر موده الناس الینا ، فحدثهم بما یعرفون و ترک ما ینکرون (بحار الانوار ، ج ۲ ، ص ۶۸) .

(۱۲۳) برای آشنایی با سیره پیامبر از جمله ر . ک : «بحار الانوار» ، ج ۱۶ ؛ «مکارم الاخلاق ، طبرسی» ؛ «سنن النبی ، علامه طباطبایی ، «همگام با رسول ، از نویسنده» نسبت به ائمه دیگر از جمله منتهی الامال ، محدث قمی و کتابهای دیگری که در زندگی ائمه نوشته شده است . دوره چهل حدیث های سیره معصومین از انتشارات

«نشر معروف نیز توصیه می شود .

(۱۲۴) بحارالانوار ، ج ۷۴ ، ص ۱۶۶ .

(۱۲۵) صائب تبریزی .

(۱۲۶) کتاب «بانوی نور» مریم بصیری ، داستان تاثیرپذیری یک هنرمند را از ایفای نقش مادر امام زمان علیه السلام نوشته است . از اهل هنر نمونه های متعددی از این تاثیرپذیری شنیده شده است .

(۱۲۷) در این زمینه خاطرات «زیارت که کانون پرورش فکری ، از خاطرات بچه ها از زیارت مشهدمقدس چاپ کرده است ، نمونه موفق است . شبیه آن کتاب «سحرخیزان تنها» در مورد روزه ماه رمضان است . خاطراتی که بچه ها از امام امت یا شهیدان نوشته اند ، یا نامه های آنان خطاب به حضرت امام ، همین تاثیر را داشته است .

(۱۲۸) در این زمینه ها از جمله : «حکایتها و هدایتها» فصل اول ، محمد جواد صاحبی ، «قصه های نماز» ، «غنچه های نور» و «قصه هایی از زندگی معصومین ، جواد نعیمی ، «قصه های خوب برای بچه های خوب جلد ۸ ، مهدی آذریندی ، «تا دریا» محمد سادات اخوی و ... برای جوانان و نوجوانان مفید است .

(۱۲۹) اولین دانشگاه و آخرین پیامبر ، ج ۲ ، ص ۴۰ .

(۱۳۰) تحف العقول ، ص ۵۱۴ .

(۱۳۱) بحارالانوار ، ج ۷۰ ، ص ۱۵ .

(۱۳۲) همان ، ج ۷۵ ، ص ۳۴۷ .

(۱۳۳) احادیث مربوط به «حب اهل بیت علیهم السلام را از جمله در (میزان الحکمه ، ج ۲ ، ص ۲۳۵) مطالعه کنید . کتاب «اهل البیت فی الکتاب والسنه از محمدی ری شهری نیز منبع خوبی است .

(۱۳۴) اسئلک حبک و حب من یحبک و حب کل عمل یوصلنی الی قربک (مناجات خمس عشره ، مناجات نهم ، مفاتیح الجنان ، ص ۱۲۵) .

(۱۳۵) تنبیه الخواطر ، ورام ، ج ۲

، ص ۱۷۶ .

(۱۳۶) میزان الحکمه ، ج ۵ ، ص ۲۳۲ .

(۱۳۷) احتجاج طبرسی ، ج ۲ ، ص ۵۹۹ .

(۱۳۸) بحارالانوار ، ج ۳۹ ، ص ۲۸۸ .

(۱۳۹) بحارالانوار ، ج ۶۵ ، ص ۱۵۱ .

(۱۴۰) اهل البيت ، فی الكتاب و السنه ، ص ۴۲۱ .

(۱۴۱) همان .

(۱۴۲) بحارالانوار ، ج ۱۰۰ ، ص ۱۲۴ و ج ۳۵ ، ص ۱۹۹ .

(۱۴۳) ما جعل الله لرجل من قلوبين في جوفه (احزاب ، آیه ۴) .

(۱۴۴) اهل البيت فی الكتاب و السنه ، ص ۴۲۳ .

(۱۴۵) همان .

(۱۴۶) همان ، ص ۴۲۵ .

(۱۴۷) امالی طوسی ، ص ۶۵۰ .

(۱۴۸) نهج البلاغه ، صبحی صالح ، حکمت ۱۱۷ .

(۱۴۹) اهل البيت فی الكتاب و السنه ، ص ۵۳۱ .

(۱۵۰) بحارالانوار ، ج ۳۵ ، ص ۳۱۵ .

(۱۵۱) همان ، ج ۳۳ ، ص ۳۷۳ .

(۱۵۲) اهل تحقیق ، در این زمینه از جمله به بحث مستوفای «مشکله الغلاه در کتاب «الامام الصادق و المذاهب الاربعه ، اسد

حیدر ، ج ۴ ، ص ۳۶۹ مراجعه کنند .

(۱۵۳) این مقاله بارها در مطبوعات و نیز به صورت مستقل ، چاپ ، تکثیر و توزیع شده است .

فهرست اهم منابع

- قرآن كريم .
- بحار الانوار ، علامه مجلسى ، مؤسسه الوفاء ، بيروت .
- كشف الغمه ، اربلى ، دارالكتب الاسلامى ، بيروت .
- الغدير ، علامه امينى ، دارالكتاب العربى ، بيروت .
- احقاق الحق ، قاضى نورالله تسترى ، الاسلاميه ، تهران .
- بشاره المصطفى ، طبرى ، مطبعه الحيدريه ، نجف .
- ينابيع الموده ، قندوزى ، مكتبه الحيدريه ، نجف .
- ميزان الحكمه ، محمدى رى شهرى ، دفتر تبليغات اسلامى قم .
- الاحتجاج ، طبرسى ، دارالاسوه ، تهران .
- اهل البيت فى الكتاب والسنة ، محمدى رى شهرى ،

دارالحديث ، قم .

- غرر الحكم ، آمدى ، دانشگاه تهران .

- ثواب الاعمال ، شيخ صدوق ، مكتبه الصدوق ، تهران .

- الكافي ، محمد بن يعقوب كلينى ، دارالكتب الاسلاميه ، تهران .

- امالى ، شيخ طوسى ، مؤسسه البعته ، قم .

- من لا يحضره الفقيه ، صدوق ، جامعه مدرسين ، قم .

- صحيفه سجديه ، امام زين العابدين ، دفتر نشر فرهنگ اسلامى ، تهران .

- وسائل الشيعه ، شيخ حر عاملى ، دار احياء التراث العربى ، بيروت .

- سفينه البحار ، محدث قمى ، انتشارات اسوه ، تهران .

- مفاتيح الجنان ، محدث قمى ، دفتر نشر فرهنگ اسلامى ، تهران .

- مستدرک الوسائل ، ميرزا حسين نورى ، مؤسسه آل البيت ، قم .

- العوالم ، بحرانى ، مؤسسه الامام المهدي ، قم .

- تحف العقول ، ابن شعبه حرانى ، مؤسسه النشر الاسلامى ، قم .

- نهج البلاغه ، سيد رضى ، صبحى صالح ، بيروت .

بسمه تعالی

هَلْ يَسْتَوِي الَّذِينَ يَعْلَمُونَ وَالَّذِينَ لَا يَعْلَمُونَ

آیا کسانی که می‌دانند و کسانی که نمی‌دانند یکسانند؟

سوره زمر / ۹

مقدمه:

موسسه تحقیقات رایانه ای قائمیه اصفهان، از سال ۱۳۸۵ هـ. ش تحت اشراف حضرت آیت الله حاج سید حسن فقیه امامی (قدس سره الشریف)، با فعالیت خالصانه و شبانه روزی گروهی از نخبگان و فرهیختگان حوزه و دانشگاه، فعالیت خود را در زمینه های مذهبی، فرهنگی و علمی آغاز نموده است.

مرامنامه:

موسسه تحقیقات رایانه ای قائمیه اصفهان در راستای تسهیل و تسریع دسترسی محققین به آثار و ابزار تحقیقاتی در حوزه علوم اسلامی، و با توجه به تعدد و پراکندگی مراکز فعال در این عرصه و منابع متعدد و صعب الوصول، و با نگاهی صرفاً علمی و به دور از تعصبات و جریانات اجتماعی، سیاسی، قومی و فردی، بر مبنای اجرای طرحی در قالب «مدیریت آثار تولید شده و انتشار یافته از سوی تمامی مراکز شیعه» تلاش می نماید تا مجموعه ای غنی و سرشار از کتب و مقالات پژوهشی برای متخصصین، و مطالب و مباحثی راهگشا برای فرهیختگان و عموم طبقات مردمی به زبان های مختلف و با فرمت های گوناگون تولید و در فضای مجازی به صورت رایگان در اختیار علاقمندان قرار دهد.

اهداف:

۱. بسط فرهنگ و معارف ناب ثقلین (کتاب الله و اهل البیت علیهم السلام)
۲. تقویت انگیزه عامه مردم بخصوص جوانان نسبت به بررسی دقیق تر مسائل دینی
۳. جایگزین کردن محتوای سودمند به جای مطالب بی محتوا در تلفن های همراه، تبلت ها، رایانه ها و ...
۴. سرویس دهی به محققین طلاب و دانشجو
۵. گسترش فرهنگ عمومی مطالعه
۶. زمینه سازی جهت تشویق انتشارات و مؤلفین برای دیجیتالی نمودن آثار خود.

سیاست ها:

۱. عمل بر مبنای مجوز های قانونی
۲. ارتباط با مراکز هم سو
۳. پرهیز از موازی کاری

۴. صرفا ارائه محتوای علمی

۵. ذکر منابع نشر

بدیهی است مسئولیت تمامی آثار به عهده ی نویسنده ی آن می باشد .

فعالیت های موسسه :

۱. چاپ و نشر کتاب، جزوه و ماهنامه

۲. برگزاری مسابقات کتابخوانی

۳. تولید نمایشگاه های مجازی: سه بعدی، پانوراما در اماکن مذهبی، گردشگری و...

۴. تولید انیمیشن، بازی های رایانه ای و ...

۵. ایجاد سایت اینترنتی قائمیه به آدرس: www.ghaemiyeh.com

۶. تولید محصولات نمایشی، سخنرانی و...

۷. راه اندازی و پشتیبانی علمی سامانه پاسخ گویی به سوالات شرعی، اخلاقی و اعتقادی

۸. طراحی سیستم های حسابداری، رسانه ساز، موبایل ساز، سامانه خودکار و دستی بلوتوث، وب کیوسک، SMS و...

۹. برگزاری دوره های آموزشی ویژه عموم (مجازی)

۱۰. برگزاری دوره های تربیت مربی (مجازی)

۱۱. تولید هزاران نرم افزار تحقیقاتی قابل اجرا در انواع رایانه، تبلت، تلفن همراه و... در ۸ فرمت جهانی:

JAVA.۱

ANDROID.۲

EPUB.۳

CHM.۴

PDF.۵

HTML.۶

CHM.۷

GHB.۸

و ۴ عدد مارکت با نام بازار کتاب قائمیه نسخه :

ANDROID.۱

IOS.۲

WINDOWS PHONE.۳

WINDOWS.۴

به سه زبان فارسی ، عربی و انگلیسی و قرار دادن بر روی وب سایت موسسه به صورت رایگان .

در پایان :

از مراکز و نهادهایی همچون دفاتر مراجع معظم تقلید و همچنین سازمان ها، نهادها، انتشارات، موسسات، مؤلفین و همه

بزرگوارانی که ما را در دستیابی به این هدف یاری نموده و یا دیتا های خود را در اختیار ما قرار دادند تقدیر و تشکر می
نماییم.

آدرس دفتر مرکزی:

اصفهان - خیابان عبدالرزاق - بازارچه حاج محمد جعفر آواده ای - کوچه شهید محمد حسن توکلی - پلاک ۱۲۹/۳۴ - طبقه
اول

وب سایت: www.ghbook.ir

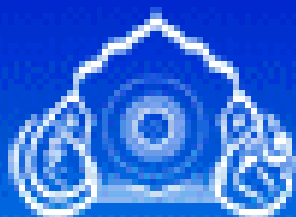
ایمیل: Info@ghbook.ir

تلفن دفتر مرکزی: ۰۳۱۳۴۴۹۰۱۲۵

دفتر تهران: ۰۲۱ - ۸۸۳۱۸۷۲۲

بازرگانی و فروش: ۰۹۱۳۲۰۰۰۱۰۹

امور کاربران: ۰۹۱۳۲۰۰۰۱۰۹

مرکز تحقیقات قرآنی

اصفهان

خانه کتاب

WWW

برای داشتن کتابخانه های تخصصی
دیگر به سایت این مرکز به نشانی

www.Ghaemiyeh.com

www.Ghaemiyeh.net

www.Ghaemiyeh.org

www.Ghaemiyeh.ir

مراجعه و برای سفارش با ما تماس بگیرید.

۰۹۱۳ ۲۰۰۰ ۱۰۹

